

talaia

agrupació excursionista

VILARÇA I LA OELTRO



REVISTA D'EXCURSIONISME

Núm. 289 - OCTUBRE 2006

HERBOLARI

L'ESPIGOL

Bio des de 1982



Herbes, dietètica, formatges i especialitats

Rambla de la Pau, 103 - Tel. i Fax 93 815 13 11 - 08800 Vilanova i la Geltrú - herbolarilespigol@gmail.com

**GRAN ASSORTIT
DE PRODUCTES
ENERGÈTICS
PER A
ESPORTISTES**

★ ★ ★

**ESPECIALITZATS
EN PRODUCTES
ECOLÒGICS**

TECNICS

INSTAL·LACIONS, S.C.C.L.



AIGUA



LLUM



GAS



CALEFACCIÓ



AIRE CONDICIONAT



REPARACIÓ D'ESCALFADORS

**F
05**

 **607 298 548 - 93 814 32 46**

Picapedrers, 3 - 08800 Vilanova i la Geltrú

AUTO-TALLER **JOSEP BERTRAN**



MECÀNICA I ELECTRICITAT DE L'AUTOMÒBIL

ATENCIÓ SOCIS TALAIA!

MÀ D'OBRA GRATUÏTA EN REALITZAR EL CANVI D'OLI DEL VOSTRE COTXE

Només abonareu els materials

PER LA VOSTRA SEGURETAT, REVISIÓ VIATGE SEGUR, FINS A 14 PUNTS VITALS

Perquè pugueu gaudir d'una bona excursió i un bon retorn a casa

Manel de Cabanyes, 11
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

Tel. 93 893 65 72
Mòbil 646 14 94 53

FER**PTICA**

Professionals de la visió i
l'audició

CENTRE AUDITIU AUTORITZAT

PHONAK  **Beltona**

**AUDÍFONS: DIGITALS PROGRAMABLES, ANALÒGICS,
INVISIBLES, INTRA-AURICULARS O RETRO-AURICULARS**

C/ Josep Coroleu, 74
Tel. 93 815 74 72

Rambla Principal, 55
Tel. 93 814 38 62

08800 Vilanova i la Geltrú



c/. CAPUTXINS, 36
VILANOVA I LA GELTRÚ

ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1H



VIDRES VILANOVA

roure

TALLER D'ALUMINI I VIDRE

Av. Eduard Toldrà, 73
Tel. 93 893 61 34
Fax 93 811 51 94

OFICINES I VENDA

Pare Garí, 41 - Sant Onofre, 45
Tels. 93 893 15 92 - 93 893 87 07
Fax 93 893 17 99



CENTRAL DE VIAJES, S.A.

GC-11-MD

LA VOSTRA AGÈNCIA DE CONFIANÇA US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES A MÉS DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIÓ I VAIXELL

**OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'AE TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!**

C. Sant Gregori, 10 - 08800 VILANOVA I LA GELTRÚ
Tel. 93 814 43 53 - Fax 93 814 28 07
Adreça electrònica: abaeza@centralvia.es

PLA DE LICÈNCIES I ASSEGURANCES DE LA FEEC PER A MAJORS D'EDAT - 2007						
MODALITATS MAJORS D'EDAT	MAJORS De 18 a 74 anys					SUPRA-75 Majors 75 anys (Modalitat Unica) F
	A	B	C	D	E	
COBERTURES						
Responsabilitat Civil	60.101,21 €	60.101,21 €	60.101,21 €	60.101,21 €	60.101,21 €	60.101,21 €
Despeses mèdiques						
- Centres concertats	1.502,53 €	3.005,06 €	il·limitades	il·limitades	1.502,53 €	1.502,53 €
- Centres no concertats Espanya	601,01 €	1.502,53 €	3.005,06 €	4.507,59 €	0,00 €	0,00 €
- Centres estranger	0,00 €	1.502,53 €	18.030,36 €	18.030,36 €	0,00 €	0,00 €
Mort	6.010,12 €	6.010,12 €	6.010,12 €	6.010,12 €	6.010,12 €	6.010,12 €
Mort accidental per causa no directa	1.803,04 €	1.803,04 €	1.803,04 €	1.803,04 €	1.803,04 €	0,00 €
Invalidesa	6.010,12 €	6.010,12 €	12.020,24 €	12.020,24 €	0,00 €	0,00 €
Despeses rescat	4.507,59 €	9.015,18 €	9.015,18 €	9.015,18 €	0,00 €	0,00 €
Competicions pròpies de la FEEC	Catalanes	Catalanes	Catalanes, Estatals i Internacionals	Catalanes, Estatals i Internacionals	Catalanes	Catalanes
(segons Llei de l'Estatut i Decret 849/1993)						
ACTIVITATS COBERTES PER L'ASSEGURANÇA						
(3) Per augmentar les cobertures caldrà fer el canvi a una modalitat superior o tramitar la corresponent ampliació temporal de l'assegurança a través de l'entitat.	Excursionisme (2) Senderisme (2) Marxes (2) (2) excepte en alta muntanya Campaments (2) (2) excepte campament d'iglu (3)	les de la B +Alpinisme +Alta muntanya +Escalada +Descens d'engorjats +Curses de muntanya +Espelologia +Raquetes de neu +Campaments d'iglu (3)	les de la C +Bicicleta de muntanya +Esquí de muntanya +Esquí alpi (pista) +Esquí de fons +Telemark +Snow-board +Trineu de gossos (3)	les de la D +Expedicions a: *zones polars *muntanyes + 7.000m.	Excursionisme (2) Senderisme (2) Marxes (2) (2) excepte en alta muntanya Campaments (2) (2) excepte campament d'iglu	
ÀMBIT GEOGRÀFIC DE L'ASSEGURANÇA						
	Espanya	Espanya Pirineu francès Andorra	Tot el Món excepte zones polars i muntanyes + 7.000m	Tot el Món	Espanya Pirineu francès Andorra	
PUBLICACIONS: Vèncer						
	No	Si	Si	Si	Si	Si
PREUS ANUALS FEEC						
	FEEC	FEEC	FEEC	FEEC	FEEC	FEEC
	24,00 €	36,00 €	67,80 €	103,20 €	429,50 €	33,50 €
PREUS ANUALS FEEC+FEOME						
	FEEC+FEOME	FEEC+FEOME	FEEC+FEOME	FEEC+FEOME	FEEC+FEOME	FEEC+FEOME
	33,70 €	45,70 €	77,50 €	112,90 €	439,20 €	43,20 €



Carrer Comerç, 4
Tel. 93 893 12 57
Fax 93 814 53 82
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702
<http://www.aetalaia.cat>
a/e: aetalaia@aetalaia.org

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern
Federació Catalana de
Càmping i Caravàning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

JULIOL DE 2006 - OCTUBRE DE 2006 • Núm. 289

EDICIÓ
Agrupació Excursionista
Talaia

PRESIDENT
Salvador Belchi i Ibáñez

SECRETARI
Antoni Olivares i
Sánchez

RESPONSABLE WEB
Carles Gómez i Borràs

CONSELL DE REDACCIÓ
Montserrat Alsina i Hipólito
Josep Blanes i Minguez
Salvador Buti i Papiol
Jaume Esteban i Tarrasón
Pere Fernández i Llambich
Blanca Forgas i Puigvert
Agustí Poch i Parés

IMPRESSIÓ
Gràfiques Llopart
C. Sant Antoni, 63
Sant Sadurn d'Noya
Tel. 93 891 03 12
DIPÒSIT LEGAL
B-24.619-90
PREU DE VENDA
3,31 euros
TIRATGE
600 exemplars

Foto portada: Serra de Milany.

Fotografia: Rosa Farriol

Els articles publicats en aquesta revista expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen necessàriament la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni la del Consell de Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Els articles que apareguin en aquesta revista podran ser reproduïts, total o parcialment, sempre que es mencioni el nom de l'autor o autors.

Normativa per publicar articles a la revista Talaia

Els socis, amics i col·laboradors que vulguin publicar articles en aquesta revista, caldrà que tinguin en compte les qüestions següents:

El tema de l'article cal que estigui relacionat amb les activitats pròpies de l'A.E. Talaia.

Els articles han de ser inèdits i escrits correctament en català, en suport magnètic (disquet PC) amb indicació del programa i versió. S'adjuntarà al disquet una còpia impresa en paper on s'indicarà el títol de l'article i el nom i cognoms (o pseudònim) de l'autor/a. En casos excepcionals, s'acceptaran articles escrits a màquina, en fulls DIN-A4 i a doble espai.

Els articles, amb les seves il·lustracions, no podran sobrepassar l'extensió màxima de 5 pàgines.

El nombre màxim d'il·lustracions per article no serà superior a 10.

Les il·lustracions fotogràfiques (en paper o diapositiva) hauran de tenir una bona definició. Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autor/a aniran escrits en un full a part, precedits d'un número que es repetirà al darrere de la il·lustració corresponent.

Els articles s'hauran de lliurar al Consell de Redacció o a la Secretaria de l'entitat, com a molt a final del segon mes de cada trimestre: febrer, juny o novembre.

Qualsevol canvi en aquesta normativa s'haurà de negociar amb el Consell de Redacció de la revista.

En conveni amb:



Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social



AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

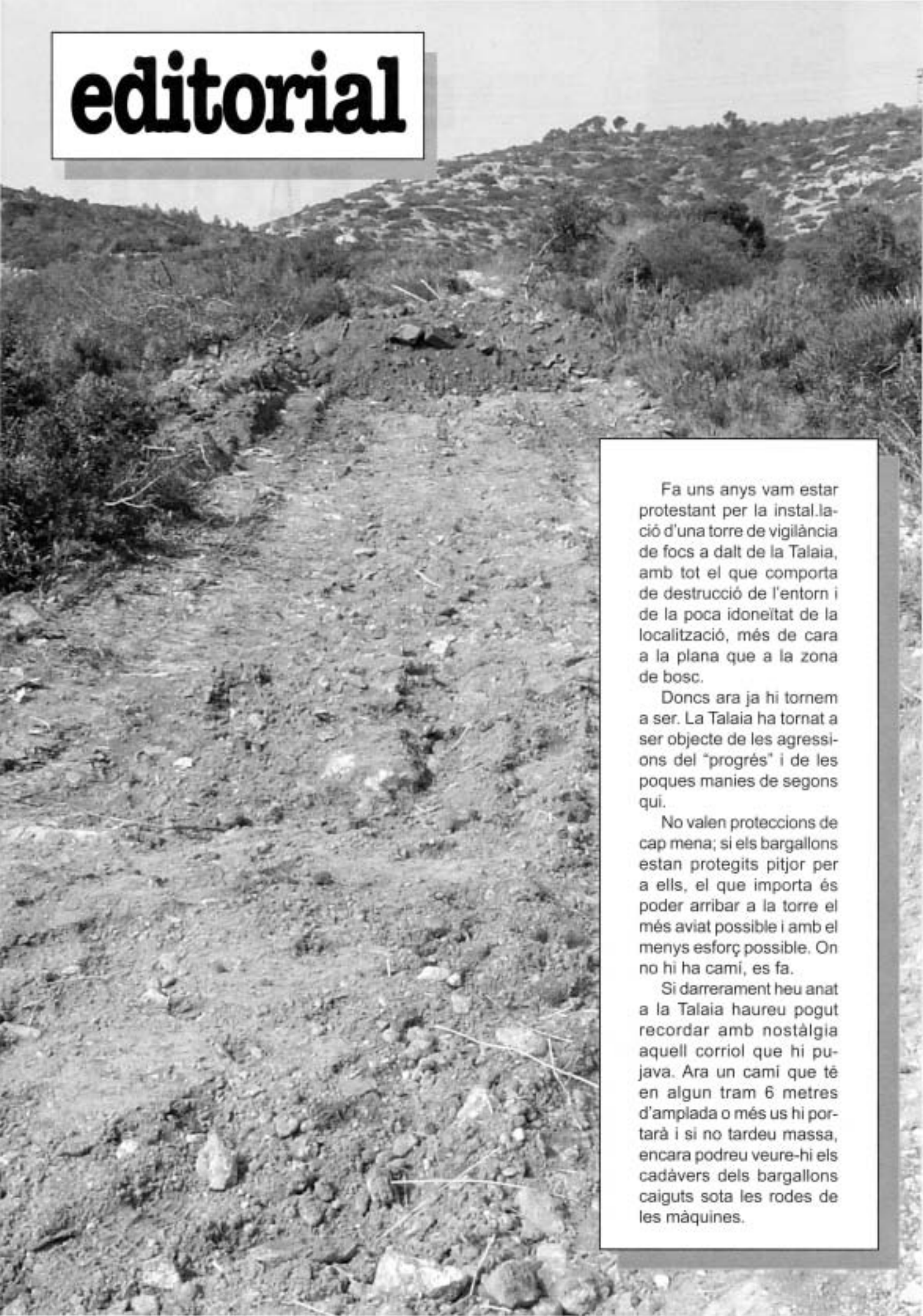


Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya

SUMARI

- 5 **EDITORIAL**
Consell de redacció
- 6 **EL PUJOL FLORIT**
Antoni Ordovàs
- 10 **TORNAR AL RUSSELL**
Martí i Jordi Burcet
- 13 **CAMÍ DEL NORD**
Carles Gómez
- 17 **MARIA ANTÒNIA SIMÓ**
Antoni Ordovàs
- 19 **HARD TRICK**
Manel Castellón
- 20 **ESTELS DEL SUD**
Josep Blanes
- 25 **RAID OPEN**
Ricard Belascoain
- 28 **TORRE CORDIER**
Jordi Pons
- 31 **MARBORÉ, PER FI**
Joan Toledano
- 34 **LA CANONJA - CAMBRILS**
Miquel Fasius
- 36 **CONEGUEM CATALUNYA**
Blanca Forgas
- 38 **CARDEDEU**
Antoni Ferrer
- 41 **BARGALLONS I CORRELONS**
Ignasi M^a Muntaner
- 44 **PLATJA LLARGA**
Clara Racionero
- 46 **TEIXITS PER COMBATRE EL FRED**
Antoni Castelló

editorial



Fa uns anys vam estar protestant per la instal·lació d'una torre de vigilància de focs a dalt de la Talaia, amb tot el que comporta de destrucció de l'entorn i de la poca idoneïtat de la localització, més de cara a la plana que a la zona de bosc.

Doncs ara ja hi tornem a ser. La Talaia ha tornat a ser objecte de les agressions del "progrés" i de les poques manies de segons qui.

No valen proteccions de cap mena; si els bargallons estan protegits pitjor per a ells, el que importa és poder arribar a la torre el més aviat possible i amb el menys esforç possible. On no hi ha camí, es fa.

Si darrerament heu anat a la Talaia haureu pogut recordar amb nostàlgia aquell corriol que hi pujava. Ara un camí que té en algun tram 6 metres d'amplada o més us hi portarà i si no tardeu massa, encara podreu veure-hi els cadàvers dels bargallons caiguts sota les rodes de les màquines.

EL PUJOL FLORIT

En l'extrem gairebé més occidental de l'Alt Penedès, quasi tocant la nostra comarca, vers el nord de la nostra ciutat, integrant del suau muntanyam del litoral, amb ple terme de Castellet i la Gornal, i no lluny de Torrelletes, s'hi troba un cim que té per nom

Pujol Florit. Cim de discreta altitud de 331 m, car observant cap al nord i nord-est, si fa no fa es tuteja amb les veïnes cotes dels planells de la serra d'en Miquelet, el turó de la Pòpia, de la Senabra, altiplans de la Plana Morta. El Puig Rodó i de Romagosa,

en el serrat de les Tres Partions, excedint els 400 m, avantcims del Puig de l'Àliga, en són una excepció. Regirant la mirada et trobes amb la serra del Teixidor, Pla de les Palmeres, serra de Bonaire, que, carena enllà, fineix en el cim de la Talaia, amb la vall del Foix a ponent on s'acaba el relleu més acusat.

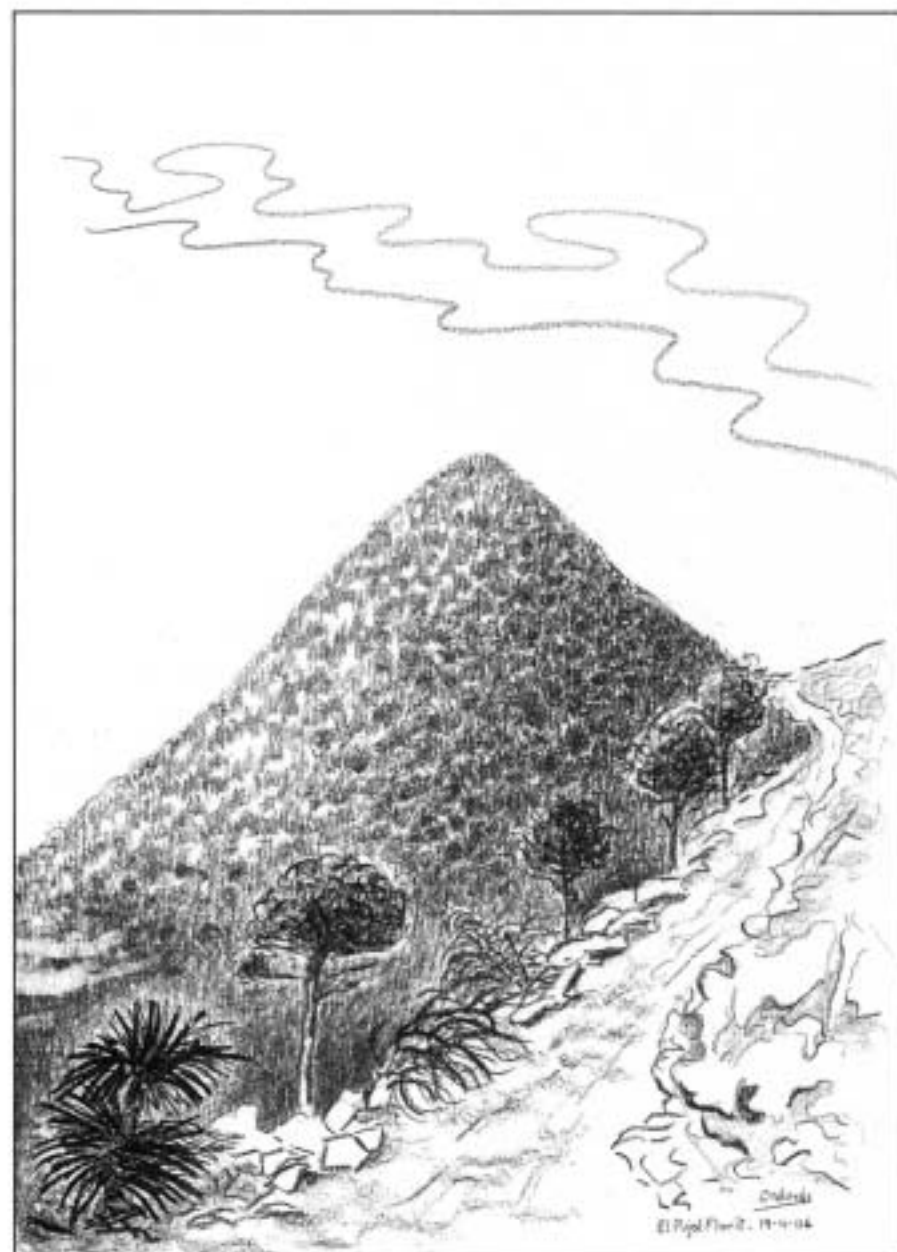
Fixat aquest punt geogràfic fem nota de com i quan es va ascendir al ressenyat pujol.

Per allà les darreries de 1991, la necessitat d'omplir un temps de lleure dugué un grup de persones al saludable hàbit de caminar, una sortida setmanal, els dimecres al matí, (excepte l'estiu) guiada per la Victòria, Roser, Petri, Paquita, Francesc, Florenci, Ramon, Fèlix... i en seguirien més, d'assistents, alguns en el llindar de la jubilació.

Aquí a Vilanova i la Geltrú després hi ha hagut d'altres grups, de casals, centres culturals que incideixen, en principi, per la mateixa motivació.

El grup del qual faig esment posteriorment ha quedat, una part, limitat a homes majoritàriament socis de la Talaia que acostuma a fer durant les sortides de 15 a 20 km incloent-hi costeruts senders.

L'òptima disposició, però, no sempre ve de cara i priva als diguem-ne més grans d'edat d'efectuar tals caminades i esdevé alguna 'baixa' per allò de la síndrome del 'si no fos', obvi en el capvespre, no d'uns déus pagans sinó més bé el d'uns éssers





físicament vulnerables. Al llarg de l'existència l'estructura òssia pot arribar a clamar en pro d'un armistici que tard o d'hora tothom haurem d'acceptar.

Si el camí es planer i de bona petja (no cal badar) dona opció per comentar les múltiples facetes de la ruta seguida segons l'estació de l'any. Durant el 'fòrum' itinerant poden sorgir arguments passats, presents o esdevenidors.

Els conflictes internacionals, la globalització, la malversació de béns naturals a què

bona part de la població del planeta no pot accedir. En l'àrea més pròxima cal considerar la nostra societat competitiva, el fenomen desbordat de l'emigració, la precarietat laboral, afer on s'haurien d'abocar el màxim de disposicions i mitjans per afavorir la franja jove de la societat. La crispació freqüentment envolta la classe política en aquest nostre geogràficament 'petit' Principat que coneixem com Catalunya, tot cercant posar en actiu el redreçament integral després d'anteriors atuïments.

Així anem fent camí, tocant de peus en terra, observant l'entorn de casa nostra que voldríem que fos més net, on algun poca-pena llença andròmines en qualsevol racó. La descura dels bosquets de pi blanc amb el sotabosc enfarfegat de garriga on en la primavera anterior l'eruga processonària hi era tan prolífica com poc agradable de veure. Les feixes ermes d'una altra època amb les mulasses (barraques de pedra seca), obres d'art, moltes fetes malbé, que ja no fan cap servei però que s'identifiquen



'A la Font de Sant Llorenç
Lloc d'esplai del qui camina,
Font humil de Sant Llorenç,
dolç repòs del qui camina,
aigua fresca i cristal·lina
que bevent'he el cor em prens!
Tens per viure un bell paisatge,
tens perfums tens cançons d'ocell,
tens els besos de l'oratge
i del Cel reps l'homenatge
perquè et dona el seu mantell.

Josep Parera †

Ordovàs

Font de St. Llorenç. 2005

com a part d'un paisatge. Es troben també una suma de forns de calç, ensulsiats, entaforats entre matolls, dels quals el company Climent, bon coneixedor d'aquest medi rural extingit, comenta – amb un fogot (un feix de pinassa i brolla), un carro podia transportar 33 feixos. Amb un es podia calcinar un quintar de pedra per fer-hi calç viva o de muntanya-. I sobretot el que sap més greu són el nombrosos masos que d'ençà 30 o 40 anys cap aquí romanen deshabitats, esfondrats; alguns surten en els mapes comarcals per la seva importància i antiguitat.

De camins veïnals, molinants, arqueologia pura, encara en resten trams trossejats pel vial de l'autopista, progrés imparabile tot i que els municipis haurien de tenir cura de mantenir el que queda en peu, nets d'herbam i pedres caigudes que alcen veus per la seva conservació.

'Explorant' aquesta humanitzada contrada garrafenca, car també s'hi troben salvatgins racons, alguna vegada, entre gambada i gambada s'ha comentat la hipotètica suposició extrema d'una fase excepcional, figurada, on manquessin els queviures bàsics i fos en la melanconiosa tardor, en un lapse no massa llarg, es podria fer rebost d'uns productes vegetals autòctons aptes per subsistir fins quan?... Els fruits dels garrofers que campen per ermes feixes, d'olives que ja comencen a negrejar; els dàtils dels bargallons ('pa de llop' en el parlar dels topants) que quasi tot

és pinyol, però agradable si ha madurat; gotims de raïm quan les vinyes van perdent els pàmpols; la gla del garric acusadament aspre, o bé de borraques crescudes al cairre d'un ribàs; d'ametlles d'arbres marginals i també com a frugal sobretaula les cireres d'arboç ben presents en aquesta època de l'any i, per beure, aigua d'un cocó prou sabut. Dura prova que mai no s'hagi de fer realitat...

Tornant a prendre el fil del Pujol Florit en ser les caminades anyals força reiteratives quan s'anava a la Casa Alta o can Cassanyes es feien proposicions per pujar a aquest cim tan vorà. I en tombar pel rodal ens el miràvem d'esbiaixada per allò de la manca de temps, la sortida seria massa llarga... Per què Florit? En la cartografia és ben visible la seva situació.

El 5 de març de 2006 s'efectuava la 25ª etapa del GR-92, que, sortint de la plaça de les Cols, feia cap a Castellet. Durant el trajecte seguit, es passava a frec de les ruïnes de can Cassanyes i, uns centenars de metres enllà, quan el camí començà a davallar vers cal Cremat i can Balaguer (en estat ruïnós), en el planell, a l'esquerra, s'esqueia la base del cònic pujol amb una alçària per aquell vessant de 30 o 40 metres.

El 19 d'abril, com de costum, el grup del dimecres (aquesta vegada 9 companys) va fer l'excursió a can Cassanyes, i aquest cop decidits a 'fer cim'. En ser al peu de la muntanya atapeïda de vegetació s'inspeccionà per deduir

un corriol, una traça de sender, una clariana on poder iniciar la pujada. Res de cap rastre. Un bosquet espessíssim de pins joves, 'el bosc impenetrable', barrava el pas. Desconcertant. De sobte se sentí un xerraquejar mecànic i en avançar cap al voral del revolt descobrirem una furgoneta amb tres o quatre operaris que feinejaven podant el boscatge. Ens indicaren que ja hi havien fet una esclarissada fins força amunt i per allí seria factible assolir el pujol. I així fou. Tot era qüestió d'anar esquivant els branquells regalimant de reïna i, fent ziga-zaga, abordant de front la densa màquia, a escassos metres s'obria un clap de pedregar i ja érem dalt l'enigmàtic cim! No hi havia cap indicatiu que algú hagués deixat de recent. Potser feia anys que no era visitat...

Pel que fa al nom de Florit inspira un lloc embellit de flors silvestres. L'equivalent, de fet, és representat per una esplèndida vegetació propícia a oferir esgarinxades sense pietat. Des del pinacle i de cara al SW fins a la presa del pantà de Foix hi ha un pendent acumulat de 200 m. Aquí neix el torrent de Coma Pineda. Més cap a l'est serpenteja el gran fondal de la Carçosa amb un dels serrats, l'homònim que el configura, amb la careneta 'desafiant' del Puig d'Agulles, Cavall Bernat i Puig dels Llops. Noms incitadors. Es pujaran un dia? O bé quedaran en l'oblit...

Antoni Ordovàs



TORNAR AL RUSSELL

25 ANYS DESPRÉS

Fa uns 25 anys, una colla de joves que tot just començàvem a fer alta muntanya, vam organitzar una sortida al Russell. El grup el formàvem en Josep M., el Marcel·lí, en Ramon, i jo mateix, en Jordi Burcet, que era el més gran de la colla, ja que la resta no passaven dels 20 anys.

El fet de poder disposar de vehicle ens havia obert les portes de les excursions als Pirineus, teníem molts projectes al cap i poc a poc havíem començat a comprar-nos material de muntanya, - botes, piolet, fundes de bivac, d'altre ens el deixaven o bé el llogàvem a l'entitat.

La sortida va ser per la primavera, no recordo exactament les dates. La idea era marxar de nit i arribar de matinada a l'estany de Llauset, després havíem de superar la Serra Sarronera en direcció a la Vall d'Anglòs, i des

d'allí cap al Coll de Vallhiberna, i el Russell.

Vam enfilem la carretera d'Aneto cap a l'estany-presa de Llauset quan encara era negra nit, el túnel que mena a la presa era fosc i negre com una gola de llop, sense cap llum i amb el terra ple de sots, recordava l'entrada d'una base secreta d'alguna pel·lícula de la sèrie B ambientada a la II Guerra Mundial.

Vam aparcar a l'altra banda del túnel, l'aspecte de l'indret no podia ser més sinistre, la nit era fosca i no es veia la lluna, l'estany era gairebé buit i des del fons de la presa ressonaven uns sorolls esfereïdors provocats pel trencament de les plaques de gel.

A punta de dia estàvem preparats per començar l'ascens, el camí s'enfilava ràpidament, de tant en tant hi havia petites clapes

de neu o gel, i quan no portàvem ni mitja hora, zas!!, rellesco en una diminuta placa de gel i rodolo muntanya avall. No sé quants metres vaig baixar, a mi se'm va fer etern, vaig intentar frenar-me amb el piolet i amb les mans, sentia com espetegava el gel al fons de l'estany, em va passar pel cap que d'un moment a l'altre saltaria pel barranc i cauria al fons de l'estany, de cop i volta però una forta *culada* em va frenar. Al cap de pocs minuts arriben els companys, vam fer una revisió ràpida de la situació; rascades, roba esquinçada, material escampat per aquí i per allà, i una ferida bastant fonda a la mà dreta d'on rajava molta sang.

- S'ha acabat l'excursió -, baixem com podem fins al cotxe, i en Josep M., amb només una setmana de carnet de conduir ha d'agafar el Land Rover.

A la Creu Roja de Pont de Suert em cusen com a l'Oest, glop de 501, i punt de creu amb una agulla en forma d'ham. Adolorit, espantat i sense dormir, tornem a casa.

En els vint anys següents quasi no torno a fer alta muntanya, però fa cinc anys....., amb l'excusa de fer conèixer els llacs pirinencs als meus fills m'hi he tornat a aficionar.

Des d'aleshores, amb el meu fill Martí i amb d'altres companys hem fet alguns cims: el Peguera, la Punta Alta, el Montardo, el Bissiberri Sud, el Mont Perdut, la Pica d'Estats, l'Aneto, el Pedraforca, ... però hi havia una cita



El Russell des del Coll de Vallhiberna. Foto: Jordi Burcet

pendent, el Russell.

D'enguany no passa! em vaig dir, he de tornar al Russell! La proposta li va semblar bé al Martí, també a ell li despertava un cert morbo, veure on se l'havia fomat el pare.

L'itinerari s'havia d'iniciar al mateix punt, l'estany de Llauset, volia recordar la impressió que m'havia produït el túnel i l'estany on es trencava el gel. L'època, l'horari i l'itinerari eren molt més prudents; hi anàvem a l'estiu, amb llum de dia, seguint el GR 11, i vam carregar tota la ferralla i una corda, per si de cas.

Malgrat que fos de dia i el túnel tingués una petita il·luminació seguia fent la mateix impressió, l'estany-presa però era més plena i a llum de dia oferia una imatge més amable.

Hi havia tota mena de cartells indicadors del Gobierno de Aragón i en un primer tram el camí estava perfectament arranjat.

L'itinerari que segueix el GR 11 voreja per complet l'estany de Llauset per després seguir un tros del riu del mateix nom fins que es troba el sobreexidor de l'estany de Botornàs, que es segueix fins arribar al mateix estany; després aquest es voreja seguint el rierol que hi mena fins a les envistes de l'estany de Cap de Llauset; allí un cartell ens indica l'inici de l'ascensió al Coll de Vallhiberna.

Un cop dalt del coll, l'itinerari que havíem previst vorejava el cim de Cap de Llauset, per flanquejar cap al Coll dels Isards i dirigir-nos cap als petits estanys que hi ha damunt de l'estany Cap de la Vall. Allí, segons una guia de muntanya⁽¹⁾, havíem de trobar l'anomenat *corredor meridional*, flanquejat per dos esperons, que la guia marcava com a *poco difícil*, i per on ràpidament havíem de fer cap al cim.

Vam seguir doncs les referències de la guia sense èxit. Finalment, després d'alguns in-



En Martí Burcet a l'escletxa SudOest del Russell. Foto: Jordi Burcet

tents en d'altres canals, vàrem deduir quin podia ser l'anomenat *corredor meridional* a la cara sud. L'aspecte que ens va fer va ser bastant més complicat del *poco difícil* de la guia, i el Martí va dir que ell per allí no ho veia clar, els dubtes es van esvaïr tot seguit quan va sonar el primer tro i va caure la primera gotellada.

Vam desgrimir tan ràpid com vam poder per entremig d'una zona de grans blocs en direcció als petits llacs per tal de trobar un terreny mínim i *no inundat* on poder parar la tenda. Finalment, després de descartar-ne uns quants, vam poder parar la tenda enmig de la pluja.

Eren les tres de la tarda, no semblava voler parar, mig xops ens disposàvem a passar les hores dins d'aquell espai reduït.

El Russell se'm resistia, era el segon intent fallit, - potser tampoc ho aconseguiria aquest cop -.

Dins la tenda en Martí i jo valoràvem les possibilitats, intentar-ho de nou pel mateix lloc - potser ho veuríem d'una altra manera pel matí -, o bé intentar-ho per l'altra banda.

Vam tenir molt temps per valorar els aspectes a favor i en contra aquella tarda. La previsió meteorològica d'aquells dies



L'estany de Cap de la Vall. Foto: Martí Burcet

preveia ruixats de tarda, i si el dia següent havia de ser com l'anterior teníem fins a les 15 h abans no plogués, per tant calia llevar-se ben d'hora, desparar la tenda, intentar fer cim, i tornar a corre-cuita cap al cotxe si no volíem tornar a mullar-nos.

Per fer tot això calia encertar la via i no topar amb cap entrebanc pel mig, per tant, després de pensar-ho força, vam decidir provar-ho per l'altra banda on la nostra guia⁽¹⁾ marcava la via com a *fàcil* +.

Cap a les 8 del vespre va deixar de ploure, la nit a 2.600 metres va ser freda, tot i amb això la calor animal de dins la tenda va assecar la roba. A les 5 del matí recol·lim les coses i ens disposàvem a fer un segon intent al Russell, aquest cop per la cara sud-oest.

Primer de tot vam retornar al Coll dels Isards i d'allí ens vam inventar un flanqueig, molt aeri, que passa enmig de matolls, per tal de no perdre alçada fins a arribar al coll de Soler i Coll.

Dalt del coll l'aspecte de la Vall de Llausàs amb les primeres clarors de dia es veia magnífica, el fons de la vall, però, era un immens empedrat de grans blocs que s'estenia fins al mateix peu del massís de Russell.

La progressió per entre els blocs fins al peu de la mun-

tanya es va fer lenta i feixuga. Un cop arribats sota mateix de la paret, havíem de resseguir-la fins a trobar l'escletxa d'ascens. El que ens neguitejava ara era saber si seria tan difícil de trobar com la de la cara sud?

Aquest cop no hi va haver ocasió per al dubte ja que un aplec de fites de totes mides indicaven ben clarament per on calia pujar, la canal oferia un aspecte més accessible - no tant com a *fàcil* + ja que la grimpada oferia alguns trams amb passos molt aeris i hi havia molts trossos gelats - però almenys l'itinerari resultava clar.

L'escletxa sud-oest té un primer tram vertical i després segueix una llarga diagonal a la dreta fins al mateix cim.

La progressió va ser ràpida i en mitja hora érem dalt de la canal i ja podíem veure el cim. Des d'aquí s'ha de seguir un camí que va entre pedres fins dalt de tot.

El cim és un espai força gran i resulta difícil saber quina de totes les petites elevacions és el punt més alt, ja que no hi ha cap senyal ni cap inscripció que ho indiqui.

Tenim un bon dia i des del cim hi ha una vista magnífica dels cims del voltant; el Margalida s'alça a l'esquerra com un imponent sentinella, al davant el Mulleres

i més enretirat el Salenques, al darrere, a la dreta, tot el massís del Vallhiberna.

Després de menjar i beure una mica arriben dalt els únics excursionistes que hem vist fins ara, un senyor de Cerdanyola amb un guia colombià que vénen de Benasque, intercanviem impressions, el guia ens explica que la via que volíem seguir en l'origen és força complicada, fem unes fotos, i ens adonem que els núvols creixen ràpid, calculem el temps fins al cotxe i decidim que si baixem de pressa tenim temps d'arribar-hi abans de les 15 h.

Ens espera una bona botifarra, desgrimpant la canal, travessar una zona de grans blocs, passar dos colls i baixar fins al cotxe, cal afanyar-se!

Els núvols creixen cada cop més de pressa, forcem la marxa per pujar al coll de Vallhiberna, aquest cop des dels llacs per evitar el complicat flanqueig del matí, - ho aconseguirem!, ja quasi som al cotxe! - i ... broom!, abans d'arribar al llac de Cap de Llauset, aigua val, posa't la capelina i *vinga aigua!*, pedra, vent..., i no són ni les 13 h!

Anem una altra vegada xops!, però poc abans d'arribar al cotxe, para i surt el sol, els torrents baixen crescuts, el vent es torna un suau oreig, i la llum fa resplendir l'herba mullada.

El Russell, després de resistir-se dos cops, ens diu adéu amb la millor cara.

Martí Burcet,
13 anys
Jordi Burcet,
46 anys

Notes:

(1) Luis Alejos, 3000 m de los Pirineos, SUA edizioniak

CAMÍ DEL NORD

PER TERRES DE ...

CANTÀBRIA

Etapa n. 9: ONTON - CASTRO URDIALES

Data : 16- 06-2006

Començament poc recomanable !

A les 7 del matí sortim de Vilanova camí d'Onton, primer poble de Cantàbria tot venint del País Basc i lloc on l'any passat finalitzàrem la travessa del Camí del Nord en el tram d'Euskadi. Vàrem arribar a Onton quasi a les 14h i, després de dinar, tocadés les 15h30', començarem aquesta primera etapa. Teníem dues possibilitats: seguir el Camí (16 km) o l'alternativa per la carretera CN-634 (8 km) que alguns manuals indicaven. Vàrem decidir anar per

aquesta darrera alternativa i, la veritat, després d'haver-ho fet ara seguiríem el Camí. Així doncs, seguim la carretera esmentada i en uns pocs quilòmetres i després de pujar el port de Mioño, trobem el poble del mateix nom. Continuem i aviat l'impacte immobiliari de Castro Urdiales ens agafa de ple. Són les 17h30' quan entrem en aquesta població i ens dirigim cap al pavelló esportiu "Patxi Torre" on farem nit. Visitem l'església de Sta. Maria de la Asunción, d'estil gòtic del segle XIII, el castell-far que hi ha al seu costat i el nucli antic. **Hem fet 8,2 km i en portem 169,4**

Etapa n. 10: CASTRO URDIALES - LAREDO

Data : 17- 06- 2006

Primer seguim el Camí i després... punxem !

Són les 7h30' quan sortim del pavelló. Després d'anar una mica perduts pels carrers de Castro Urdiales trobem els senyals grocs del Camí. Arribem a la plaça de braus i tot pujant anem cap al càmping, la CN i l'autovia queden una mica lluny, al fons veiem la panoràmica de la costa i el mar. El camí és agradable, el cel està ennuvolat i aviat ens comença a ploure. Trobem Allendelagua, travessem aquest poble i trobem l'autovia i més endavant el poble de Cérdigo. Després d'aquest poble comença un bonic tram, caminem per un sender que rodeja els turons i boscos d'alzines i que ens porta a uns penya-segats impressionants amb el mar en calma. Hi ha un mirador informatiu del lloc. Després de travessar camps de pastura, arribem a Islares i a la parròquia de San Martín podem segellar i esmorzar. Continuem i trobem la platja de l'Arenilla, molt fotogràfica i en fase de marea baixa i a la desembocadura de la ria d'Orión. Abans d'arribar al Portarrón de Guriezo, on hi ha el pont que travessa el riu Agüera, no seguim el Camí, ja que representaria fer 36 km. L'alternativa era anar per la carretera nacional o fer un PR de 10,5 km que va per la costa, després de trobar els pobles d'Orión i Sonabia. Ens recomanen fer aquesta darrera opció i ens tornem a equivocar,



Castro Urdiales. Foto: J.M. Casas

donat que ens trobem en un recorregut molt dur i molt perillós. Amb el cansament acumulat i amb el pes de la motxilla, gens menyspreable, decidim tornar endarrere ja que aquest PR no era la solució que buscàvem i no tenim altra alternativa que fer aquests darrers quilòmetres, tot demanant un taxi que ens porti a Laredo. Dormim en el convent de les "Monjas Trinitarias". Visitem l'església de Sta. M^a de la Asunción, segles XIII-XVI, i fem un passeig pel nucli antic. **Hem fet 24,8 km i en portem 194,2**

Etapla n. 11: LAREDO - GÜEMES

Data : 18- 06-2006

Una etapa dura però molt agradable.

Hem dormit molt bé i sortim del convent a les 8h i caminen uns 5 km per la llarga Platja de la Salvé fins al final, on trobem el Puntal de Laredo. Des d'aquest punt hi ha pas de barca que ens porta a Santoña, tot creuant la ria. A Santoña, després d'una petita passejada i un bon esmorzar en un cafè irlandès, deixem el port al costat del monument a Juan de la Cosa, travessem el poble i arribem a la reserva natural de les Marismas de Santoña, Victoria i Joyel, que són uns aiguamolls

molt importants per a les aus migratòries. Trobem Berria, la presó i el poble de El Dueso i anem cap a la platja on trobem El Brusco, un turonet de 90 metres d'alçada; arribem a la platja de Noja, també molt llarga i bonica, caminem tocant l'aigua de mar on la sorra és més dura i trobem una allau de banyistes caminant d'un extrem a l'altra de la platja i nosaltres de peregrins. Arribem a Noja on esmorzem. Continuem i fem cap a l'església de San Pedro en el centre del poble. Sortim del poble i anem cap al barri de Abajas, barri del Castillo i trobem la carretera de Argoños-Somo, la seguim i arribem a l'ermita de San Pantaleon, el corral El Peñal, la carretera CA-454 i entrem a San Miguel de Meruelo (11,5 km), amb la seva important església, travessem el poble i tornem a la CA-454. Trobem el pont de Solorga sobre el riu Campiezo i per una pista local arribem a Bareyo on visitem la bonica església romànica de Santa Maria, del segle XII. Caminem per la CA-447 cap al càmping Los Molinos, trobem un bosc d'eucaliptus i una pista de ciment que ens porta a la carretera Meruelo-Güemes. Arribem a Güemes (8 km), poble format per cases molt disseminades i ens costa arribar a l'alberg "El

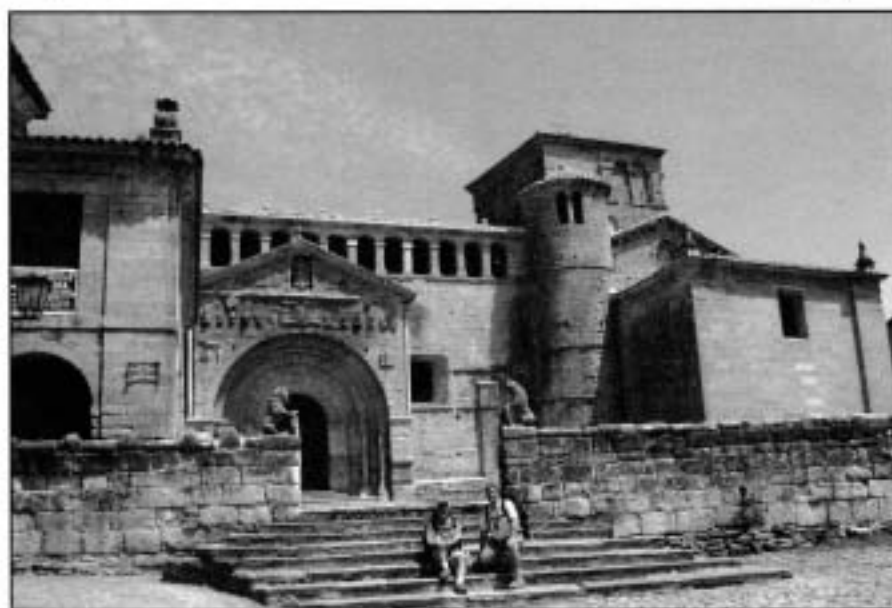
Cagigal" on soparem, dormirem i esmorzarem; som en total 18 peregrins, la majoria estrangers. Coneixem el pare Ernest, ànima de l'alberg i veritable motor del Camí del Nord. Durant el sopar, el pare Ernest, fill per part de mare catalana de Puig-reig i per tant parla perfectament el català, ens explica una mica la seva vida i ens fa una breu introducció a la universitat de la vida. **Hem fet 26 km i en portem 220,2**

Etapla n.12: GÜEMES- SANTANDER

Data : 19- 06-2006

Una etapa curta i tot un dia de pluja

Sortim a les 7h30' ja havent esmorzat i seguim la CA-443. Arribem a Linderrio on ens comença a ploure, girem cap a Somo per la CA-141, trobem el poble de Galizano on hi ha l'església de N.S. de Galizano i hi parem una estona; seguim un carril bici fins arribar a una rotonda anomenada Rumor, en aquest punt el camí es bifurca, el que voreja la ria i el de pas de barca; veiem que les indicacions estan equivocades. Anem a agafar el pas de barca i arribem al santuari de N.S. de Latas i seguim endavant fins a trobar el poble de Somo. Arribem a la platja i el passeig, trobem el lloc on la barca "Pedrueña" ens portarà a Santander, no podem gaudir, conforme ens apropem a la ciutat, d'una bonica panoràmica ja que a la ria hi ha boira. Baixem al passeig de Pereda, al bell mig de la ciutat. Com que és molt aviat anem a buscar el cotxe que tenim a Laredo, tot agafant un autobús de línia. Dormim a l'alberg "Santos Mártires" on està quasi ple. El temps no ens permet poder visitar la ciutat, no obstant, podem comprovar que l'estàtua equestre del dictador presideix la plaça de l'ajuntament i que molts carrers encara porten el nom de personatges del franquisme. **Hem fet 14,5 km i en portem 234,7**



Santillana del Mar. Foto: J.M. Casas

Etapla n. 13 : SANTANDER - MOGRO

Data : 20- 06-2006

Massa, massa carretera !

Sortim a les 8h i abans de deixar Santander visitem la cripta de la catedral, molt bonica, travessem la ciutat, tot deixant la glorieta Cuatro Caminos, Hospital Valdecilla, els bombers, passem per sota la via del tren i trobem la CN-611 i anem direcció Oviedo, que seguim fins arribar a Peñacastillo, on trobem l'església de San Lorenzo ubicada a l'Alto de la Peña, i esmorzem. Passem la via del tren, deixem el barri de Lluja i seguim el camí, trobem la CA-303, deixem el barri del Vivero i seguim el camí arribant a l'estació de tren de Baó de Pielagos. Per primera vegada trobem una americana d'Arizona, amb qui ens anirem veient en diverses etapes. Continuem i seguint el camí trobem Puente de Arce, on des de l'església agafem la carretera fins a creuar el pont i agafar la CA-232. Tot seguint aquesta carretera direcció Mogro, passem per sobre l'autovia i les vies del tren i aviat ens desviem cap a l'ermita de la Virgen del Monte. A l'altura d'aquesta ermita, deixem la carretera i seguim un camí a la dreta, contemplem la desembocadura del riu Mogro i poc després el poble del mateix nom. Avui dormim en una posada "La Joyuca del Pas" i el Paco, per motius de feina, se'n va cap a Vilanova. **Hem fet 20,7 km i en portem 255,4**

Etapla n. 14: MOGRO - SANTI-LLANA DEL MAR

Data : 21- 06-2006

" Ni es llana, ni es santa, ni tiene mar"

Esmorzem a la posada i sortim a les 7h30', travessem el poble de Mogro fins arribar a la part alta on hi ha l'església de San Martín, continuem i deixem el cementiri i seguim per una via que passa entre prats, fem camí direcció "Miengo" fins a trobar la



"El Capricho" de Gaudí. Foto: J.M. Casas

CA-232, que travessem. Trobem els tubs de l'empresa Solvay i els seguim per l'esquerra fins a Requejada. Abans, en un polígon industrial, fem una breu parada tot menjant en un bar, continuem seguint els tubs i a l'altura de l'estació del tren els deixem, sortim de Requejada i trobem la carretera que seguim direcció Torrelavega fins a entrar a Barreda i a la primera rotonda girem a la dreta i hem de trobar la fàbrica Solvay. A la següent rotonda està senyalitzat Santillana a l'esquerra, però per anar a una carretera menys perillosa agafem direcció Suances i després direcció Camplengo, seguint la carretera fins entrar a Camplengo i abans d'arribar a l'estadi girem a l'esquerra baixant cap a Santillana del Mar. Dormim en una "cabana" del càmping Santillana. Dinem a Santillana i fem una visita a la "Villa Monumental" declarada conjunt històric nacional. Tota la localitat és un monument: Col·legiata de Santa Juliana, del segle XII, Cuevas d'Altamira, Museo Diocesano. **Hem fet 19,6 km i en portem 275**

Etapla n. 15: SANTILLANA DEL MAR - COMILLAS

Data : 22- 06-2006

Comillas, lloc de peregrinatge català.

Sortim del càmping a les 8h i deixem del poble fins a trobar un creuament de camins, on agafarem el que ens portarà a Arroyo, passem per una ermita, continuem per un carrer a l'esquerra i un camí a la dreta fins a trobar Oreña. Després de passar el pont i una àrea infantil, anem a la dreta que ens portarà a la solitària església de San Pedro, dalt d'un turó; està fent el clàssic 'xirimirí' i no podem gaudir del tot de les panoràmiques de la Cordillera Cantàbrica. Anem cap al barri de Caborredondo, on sortirem per la carretera vella per a creuar el pont sobre la CA-131. Deixem aquesta carretera i agafem una pista baixant a la dreta, trobarem una residència geriàtrica, deixem el camí per anar a esmorzar. En lloc de tornar endarrere i seguir el camí, creuem el poble de Novales, això fa que no ens perdem l'església de San Martín de Sigüenza. Travessem aquest poble i a l'ajuntament podem segellar; després d'una pujada comencem un fort descens que ens portarà a Cobreces, on no arribem a entrar-hi. Trobem la carretera CA-481 i l'església de San Pedro ad Vincula, hi entrem i seiem una estona. Seguim per camins, veiem a la dreta l'abadia Viaceli i no parem fins a trobar la CA-

131 a l'altura de Trimalon i, poc després, a l'altura d'un cementiri, entrem a la CA-358. Passem pel càmping "El Helguero", agafem direcció Peñacastillo, entrem al barri La Iglesia, passem per un alberg juvenil i més endavant trobem el poble de Pando. A l'altura de l'ermita de San Roque girem a la dreta i aviat trobem el poble de Concha, que travessarem, i de seguida entrem a Comillas, la panoràmica que se'ns presenta a l'entrada és molt bonica. Anem a l'ajuntament a segellar i que ens deixin les claus de l'alberg i ens trobem amb un alberg nou de trunca, recentment inaugurat i dels més bonics que hem vist. Després de descansar anem a visitar: el Palacio de Sobrellano, "El Capricho" de Gaudí, La Universitat Pontificia, fàbrica de capellans i avui completament buida, tot construït per arquitectes i empreses catalanes, per encàrrec d'Antonio López, Marquès de Comillas. **Hem fet 21,5 km i en portem 296,5**

Etapla n. 16: COMILLAS - SAN VICENTE DE LA BARQUERA

Data : 23-06-2006

Bon temps i verd, verd i verd arreu !

Sortim a les 8h, travessarem Comillas pel carrer Antonio López i agafem un carril bici paral·lel a la carretera CA-131, travessarem Rubárcena i La Rabia, passem el pont sobre la ria seguint la carretera fins arribar al poble de Sta. Maria del Tejo, on esmorzarem juntament amb tres dones americanes. Deixem aquest poble i trobem una bifurcació i pel centre anem cap al golf Santa Maria que creuem, passem per un petit pont sobre el regato del Capitan, l'ermita de la casona de Santa Maria i finalment sortim del camp de golf. Anem cap al Parque Natural de Oyambre, ries i maresmes alimentades d'aigua de mar. Arribem a la carretera i trobem la peregrina d'Arizona, ens fem unes fotos junts ja que no ens tornarem a



Posada Fuente de las Sanjanas a Estrada. Foto: J.M. Casas

trobar. Baixem cap al pont històric de La Maza, fins a entrar a San Vicente de la Barquera. L'alberg encara no s'ha obert i aprofitem per visitar l'església de Sta. Maria de los Angeles, del segle XV, i a l'ajuntament podem segellar. Hem llegit algunes vegades que s'ha començat a pescar els famosos "Bonito del Norte", fem una excepció i en el restaurant Augusto, que diuen que és el millor, ens obsequiem amb un tall cadascú a la brasa tallat i fet, pràcticament davant nostre, i amb una amanida de marisc. Sopem a l'alberg i més tard arriba en Paco, on pot sopar a l'alberg. **Hem fet 11,9 km i en portem 308,4**

Etapla n. 17: SAN VICENTE DE LA BARQUERA - UNQUERA

Data 24-06-2006

Sortim a les 9h direcció La Acebosa per una carretera que neix a la part alta, passem per un pont sobre l'autovia, creuem la via del tren i entrem al nucli de La Acebosa, travessarem aquest poble i seguim la carretera i n'agafem una altra indicada per "Pesués 11 km". Passem Hortigal i seguim direcció Estrada, on trobem la posada "Fuente de la Sanjanas", on podem esmorzar bé amb productes autòctons. La posada és plena de matrimonis bascos amb els seus fills i els propietaris

organitzen un petit peregrinatge dels nens a una església propera. Arribem a Estrada i en aquest poble ens desviem cap a Serdio, deixem aquesta població fins entrar a la CA-181, veiem el poble de Muñoderro, passem per sota la via del tren i l'autovia i creuem la ria de Tina Menor per Pesués.

Deixem aquest poble i entrem en un camí que ens porta a un bosc que seguim fins que albirarem l'autovia i una rotonda; ens hi adrecem. Poc després arribem a Unquera. L'alberg és tancat però finalment, gràcies a l'amabilitat de l'hospitaler, podem tancar aquest tram de Cantàbria amb un segell d'Unquera, darrer poble abans de creuar el pont del riu Deva i entrar en terres asturianes. Poca estona després arriben les nostres esposes per passar el cap de setmana junts. **Hem fet 16,5 km i en portem 324,9**

FINAL DEL TRAM PER CANTÀBRIA DEL CAMÍ DEL NORD

Carles Gómez

MARIA ANTÒNIA SIMÓ

EXCURSIONISTA I ESCALADORA, ENS VISITA

Durant els actes del 129è Aniversari del Centre Excursionista de Catalunya celebrats el 26 de novembre de 2005, l'Entitat senyera del nostre excursionisme, a més de les distincions anyals que fa a alguns dels seus associats, també fa el lliurament d'una placa commemorativa a les entitats excursionistes que compleixen 25, 50, 75 o 100 anys d'existència. Per tal raó l'Agrupació Excursionista Talaia rebé la menció pel seu 50è Aniversari 1955-2005.

Essent representants per

la Talaia l'Antoni Castelló (vice-president), la Teresa i un mateix, s'ha d'apuntar l'amical acollença de la Junta Directiva del Centre, del seu president, Josep Manel Puente, i de coneguts i antics companys de muntanya i esquí.

També s'hi trobava la Maria Antònia Simó amb la qual, i durant el sopar, s'establí una planera conversa recordant l'any 1995 quan el grup de veterans del C.E.C. realitzà una memorable visita, plegats amb una colla de la Talaia, vilanovins-es, efectuant

una suggeridora caminada pels indrets del nostre envolt natural i cultural. Una sortida coordinada pel recordat amic Agustí Jolis a.C.s. i la seva esposa Maria Antònia, propulsors, ambdós, d'unes excursions periòdiques de socis amb molts anys de sarró a l'esquena.

En aquest marc de sincronia muntanyenca la Maria Antònia ens va comentar que havia recuperat un film cinematogràfic (ara en DVD) produït per un cineasta amateur. En aquest curtmetratge,



Les Agulles de Travessani. Foto: J. Garnier

que s'havia donat per extraviat (en el seu dia havia obtingut un premi), es recrea una escalada de principis dels anys 40 d'un monòlit montserratí, el *trono del diablo* sembla que l'anomenaven, amb argument inclòs, i belles seqüències de situacions tècniques, protagonitzades talment per la Maria Antònia i llurs companys de cordada.

Una època retrospectiva fosca i recent de la nostra postguerra, excedida per una gent decidida a anar a la muntanya servint-se d'un equipament *heroic* (el que es coneixia aleshores) en la precarietat més crua. És d'admirar. Gent entranyable tots plegats.

Quan es va projectar el DVD a la Talaia hom reconegué entre la colla que preparava l'escalada filmada -es va efectuar en diverses jornades- un dels joves escaladors, un dels creadors del CADE (Centre Acadèmic d'Escalada) dintre de la Secció de Muntanya del C.E.C., Ernest Mallafré endut per una allau l'últim dia de 1946.

Així doncs, quedàrem d'acord amb la Maria Antònia per fer una sessió al local de la Talaia en un dels divendres culturals, i fou el 2 de juny passat que, amb una nombrosa concurrència, tinguérem el privilegi de tenir entre

nosaltres, excursionistes de la Talaia, de Vilanova i la Geltrú, la presència de la insigne escaladora.

Ella ha estat una de les principals capdavanteres de l'alpinisme femení que atacà les grans dificultats de l'escalada acrobàtica de Catalunya a partir de 1940. Un sumari d'extraordinàries primeres femenines a Montserrat, Pedraforca, Pics d'Europa i sobretot al Pirineu amb les Agulles d'Amitges, Saliente, la integral a les agulles de Travessani...

L'escaladora i pirineista Maria Antònia ha participat al llarg de la seva vida en cursets i conferències, col·laboradora incansable en totes les tasques de la Secció de Muntanya del seu estimat Centre Excursionista de Catalunya. Al mateix temps, amb el que fou el seu marit, Agustí Jolis, van publicar llibres (*La Conquista de la Montaña*) o bé guies d'itineraris de muntanya: Cerdanya, Pallars, l'Aran etc.

Tot una dedicació en pro de l'excursionisme. Una obra que hem de rebre amb gratitud. Gràcies, Maria Antònia, per la teva fermesa, per l'estima que sents per l'excursionisme, la muntanya, per l'estona que ens vas fer gaudir, per les anècdotes, pel teu fi sentit humorístic i muntanyenc en què t'expresses...



L'Agustí i la Maria Antònia. Foto: Anxlu

A reveure amb una abraçada dels excursionistes de la Talaia d'aquí, la capital del Garraf...

Antoni Ordovàs

Adjunt s'expressa un apartat del llibre *La Conquista de la Montaña* (1954) d'Agustí Jolis Felisart en el qual descriu, entre d'altres, el pirineisme d'una època.

Al este del Tumeneia se yerguen las agujas de Travesany, que en su vertiente occidental se presentan arrogantes y retadoras.

En 2 de agosto de 1919 José Pauss y W. Illges ascienden a las dos agujas meridionales y a la del extremo N.E.

En 11 de julio de 1926 Alberto Oliveras, Ignacio Folch e I. Bultó llevan a cabo la conquista de las últimas agujas de Travessany.

La travesía total de las agujas de Travessany fue lograda por Francisco Homedes, Jaime Tiana y Joaquín Toldrá, en 1932.

En 7 de agosto de 1952 Maria Antònia Simó con Guy Durrant y Pierre Delpech y José M^a Colomer con Jean Garnier efectúan la importante escalada en travesía S-N de todas las agujas (primera femenina).



Maria Antònia Simó als Divendres Culturals. Foto: Antoni Castelló

HARD TRICK

PER LA TALAIA EN LA NIT DE L'ESPORT

Tres van ser els premis que la nostra entitat va recollir el divendres 16 de juny en el decurs de la I Nit de l'Esport i IX Premis La Xarxa, acte organitzat pel Diari de Vilanova, Canal Blau Ràdio i Televisió i la Regidoria d'Esports de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

Un bon nombre de membres de la família talaiera es va aplegar aquell dia a les instal·lacions del Molí de Mar per fer companyia als socis guardonats. L'acte de lliurament va començar amb l'entrega dels Premis Adarró, una novedosa iniciativa que pretén retre homenatge a aquelles persones, esportistes ja d'una certa edat, el concurs de les quals ha servit per aportar vida a les seves entitats, en particular, i a Vilanova i la Geltrú, en general. I, com no podia ser d'una altra manera, l'organització va escollir el nostre veterà consoci Antoni Ordovàs per lliurar-li un d'aquests nous guardons. Jordi Martí, cap d'Esports de Canal Blau i un dels conductors, juntament amb Gerard Romero, redactor del mateix mitjà de comunicació, de l'acte de lliurament de premis, va recordar en una breu glossa la seva trajectòria esportiva,

a la vegada que va destacar la faceta d'excel·lent dibuixant, que potser no és tan coneguda, d'Ordovàs.

El segon guardó que va anar a parar a mans de la Talaia corresponia a una altra de les novetats de la Nit de l'Esport: els premis Pasifae, que es lliuren als equips o esportistes individuals que han aconseguit podis o primeres places en campionats absoluts de nivell nacional o estatal. En aquest cas, el re-coneixement va ser per a l'equip Tactic Bike, com, format per Ivan Artigas, Antoni Morera, Carles Claret i Xic Bertran; tots quatre s'havien classificat en primer lloc a la Copa Catalana de Raids de Muntanya de l'any 2005.

I el tercer premi de la nit, dins de l'apartat de fites esportives

destacables realitzades al llarg de la temporada esportiva, va ser per als membres de l'expedició de l'Agrupació Excursionista Talaia que el mes de setembre va conquerir el cim del Cho-Oyu i va portar el primer vuit mil vilanoví, i garrafenc, a casa nostra. En absència dels guardonats, va recollir el premi Salvador Belchi, president de la nostra entitat.

L'acte va continuar, es van lliurar molts premis, però el *marcador* de la Talaia, amb tres guardons, va ser un dels més alts de la I Nit de l'Esport i IX Premis La Xarxa. Això ha de suposar un al·lucinant per als nostres socis: a veure si l'any que ve superem el nostre millor registre.

Manuel Castillón



Antoni Ordovàs, flanquejat per l'alcalde Eiena i la regidora Sánchez. Foto: FDG/M. Vall

ESTELS DEL SUD

UN CIRCUIT DE MUNTANYA

PEL MASSÍS DELS PORTS

Permeteu-me que us expliqui aquesta aventura que una colla de tocats de l'ala per l'excursionisme com jo vam realitzar a començament d'estiu.

La colla de caminaires que sortim habitualment d'excursió, des de fa alguns anys ens reservem les dates al voltant de la diada de Sant Joan per realitzar alguna de les travessades que s'han posat de moda i a l'abast dels muntanyencs, organitzades com una excursió més o menys llarga, dura o difícil, tot sojornant en refugis, on a més de poder menjar i dutxar-te pots recuperar-te de les llargues jornades de trescar per valls, camins i carenes.

Aquests circuits -com alguna vegada ja ho hem explicat en aquesta revista- també compleixen amb la possibilitat de fer-los en el menor temps possible, és a dir, corrent. Però la nostra

colla -gairebé la meitat, jubilada- que fa temps ja hem deixat de banda la competició, reservem aquella possibilitat per al jovent i nosaltres, xino-xano, volem gaudir del paisatge i assaborir els múltiples aspectes que ens ofereix el nostre territori.

Després d'haver tastat els circuits pirinencs de Carros de Foc i Cavalls del Vent, i també d'un bon sector del GR-11,enguany tocava baixar de cota, és a dir, deixàvem l'alta muntanya per arribar-nos a la comarca de la Terra Alta, l'indant administrativament amb l'Aragó, tocàiem de fet el que es denomina la Franja de Ponent. Es tractava de recórrer el nou circuit anomenat Estels del Sud que s'ha establert damunt el massís dels Ports, el qual és considerat com a Parc Natural en gairebé tota la seva superfície.

Els Ports són un massís calcari, d'un relleu complex, molt

abrupte i escarpat, situat entre el sistema Mediterrani català i el sistema Ibèric i que resulta tallat per diverses falles, la qual cosa fa que se separin de les planes litorals, alhora que per la banda oriental resulten separats per la important depressió de l'Ebre.

El relleu del massís presenta una sèrie de petites serrallades amb muntanyes per damunt dels 1.000 metres, presidides pel cim més alt de tot el conjunt, el mont Caro, amb els seus 1.447 m d'alçada. Aquest relleu resulta solcat per gorges profundes i molt espectaculars, excavades pels rius com ara el Matarranya a les Gúbies del Parrissal, o a les Gúbies de Regatxol pel riu Ulldemó, o també el riu dels Estrets anant cap a Arnes, i altres com el riu Canalet, ja en la part externa del Parc, que marquen el límit nord i que també han ajudat a configurar un escenari espectacular que els excursionistes qualifiquem d'extraordinària bellesa, per sort encara en estat gairebé salvatge.

Havent escollit l'escenari i havent-nos posat en contacte amb els organitzadors, decidim recórrer les cinc etapes de l'itinerari, a més d'una etapa prèvia del primer dia, potser per allò d'estirar les cames, per conèixer el Parrissal, lloc extraordinari com a paisatge, però que obviàiem recórrer dins l'itinerari previst, donat que presenta dificultats en la seva part final, acollint-nos dies més tard a un itinerari alternatiu ja previst per l'organització.

Així els cinc punts de



El Parrissal. Salvant les aigües del Matarranya. Foto: Josep Blanes

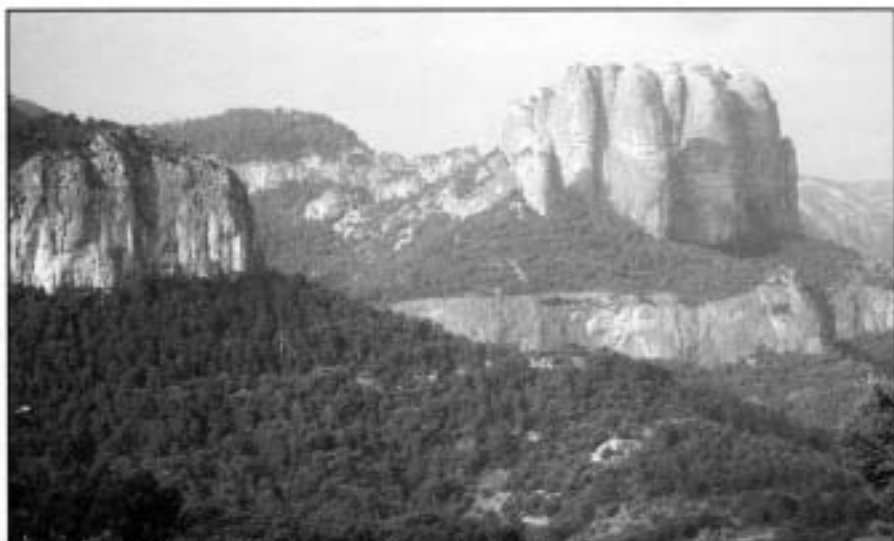
sortida – arribada – pernoctació
serien : Refugi del Caro, Paüls,
Arnes, Beseit, Refugi Font Fer-
rera i tornada al Caro.

El dia 24 de juny, festa de
Sant Joan, fariem el recorregut en
cotxe des de Vilanova fins traves-
sar l'Ebre per Benifallet i presen-
tar-nos a Beseit, i des d'allí, per
una estretíssima carretera, arribar
al punt de sortida del Parrissal.
En un recorregut a peu d'unes 3
hores entre anar i tornar, vàrem
gaudir d'un espectacular itinerari
encaixonat en un torrent per on
discorren les minses aigües del
Matarranya, amb espadats a ban-
da i banda formats per multitud
de monòlits i agulles de pedra,
fins a les Gúbies del Parrissal,
on al final s'estreny amb parets
de més de cent metres i l'aigua
no et permet continuar si no vas
equipat de forma adient. Però un
accident de la companyia Viqui,
en rrelliscar a la tornada, vingué
a torbar la resta del dia, i ens féu
anar a la Seguretat Social de Vall-
de-roures i més tard a Alcanyis.
D'allí passariem per Paüls, on
deixariem l'accidentada, baixant
cap a Roquetes i, derivant amunt,
cap al refugi del Caro, on fariem
nit.

25 de juny. 1a etapa – REFUGI CARO – PAÜLS

Sortim de bon matí del
refugi (1.166 m) a guanyar-nos
el 1r estel, i seguirem els senyals
blancs i vermells del GR-7, la qual
cosa ens permet ascendir còmo-
dament pel coll d'en Caubet i pel
coll de Carabasses cap al refugi
de Les Clotes i seguir en forta
pujada cap al coll dels Eriçons i
les Rases del Maraco. Bona es-
tona més tard passariem per les
runes del mas del Maraco, tenint
present que per aquells indrets
tot sovint hi ha braus pasturant.
Per sort no en vàrem veure cap,
si no ja ens vàiem fent allò de
Olé! Torero...!

I de seguida cap als colls
d'Alfara i de l'Enrajolada (1.117
m), amb vistes esplèndides cap



Ja albirem les Roques de Benet. Foto: Josep Blanes

aquelles valls, matisades, això
sí, per la tènue calitja matinal.
En aquesta alçada distingim cap
al nord la part posterior de la
immensa mola de les Roques de
Benet. Mica en mica, el camí, que
s'havia mantingut a una alçada
superior als 1.000 m, comença
a davallar suaument des dels
boscors de Sant Roc per anar a
aterrar a l'àrea recreativa del ma-
teix nom, amb fonts incloses, lloc
on aprofitem l'ocasió per menjar
quelcom i beure força aigua. Una
estona més tard apareix davant
nostre, encastat a la muntanya, el
poble de Paüls, a 378 m d'alçada.
Anirem a parar a la Casa Rural Ca
les Barberes.

Un allotjament correcte
i un sopar esplèndid. Ens ho

mereixiem, ja que havíem estat
8 hores caminant i 2 hores de
descans, tot plegat 10 hores, amb
un total de 21,2 km i un desnivell
positiu de 400 m i un de negatiu
de 1.300 m. En aquest lloc s'in-
corpora la Blanca Forgas, que no
havia pogut venir abans, i se'n va
la lesionada Viqui, que havíem
deixat el dia anterior.

26 de juny. 2a etapa – PAÜLS – ARNES

Com que anem pel 2n es-
tel, ens llevem com sempre, molt
aviat. Enfilem fins al capdamunt
del poble per seguir el sender del
GR, però ben aviat l'hauem de
deixar i seguir els senyals blaus
en forma d'estel d'aquest circuit,
que ens portarà a enlairar-nos
fins al coll de la Gilaberta, lloc



Arribem al final de les gúbies del Parrissal. Foto: Josep Blanes

on ens acompanyarà la boira matinal. Baixem cap a les runes del Mas de les Creuetes de Lloà i tot seguit als masos de Fandos i del Capellà, per fer cap més enllà als Estrets del Boter i anar a trobar el Pas de la Barca, una petita dificultat que ens porta a grimpar per superar el pas.

Creuem el barranc d'en Piqué, aquesta vegada sense aigua, ja amb les majestuoses i omnipresents Roques de Benet, a les quals els donem gairebé la volta completa, seguint primer per camins plens de vegetació mig seca que ens esgarrinxen les cames i després pel coll de la Terra i per dos sectors de pista ampla que baixen fins a una pista asfaltada provinent d'Horta de Sant Joan, la qual seguirem durant una inacabable estona i a ple sol fins a trobar el trencall que ens indicava que per una pista aniríem a parar als Estrets d'Arnes.

I vistes les recomanacions de l'itinerari, ens aturem per submergir-nos en un dels nombrosos tolls d'aigua cristal·lina, sadollar-nos amb un bon bany i refrescar-nos i treure'ns del damunt la suor acumulada.

A continuació el camí transcorre entre espectaculars espadats, acompanyant durant una bona estona el riu dels Estrets, fins que a la sortida de



Resseguint el congost dels Estrets. Foto: Josep Blanes

l'ampli congost, enllaçant amb diverses pistes i seguint-ne una asfaltada i resistint sota un sol de justícia, quasi deshidratats fariem cap al poble d'Arnes. Havíem emprat 8 h 37m caminant més 2 h 25 m de descans i aturades, amb un total d'11 h i 02 m, per un recorregut de 20,3 km, amb uns desnivells de 1.000 m positius i 800 de negatius.

Anem a sojornar a la Casa Rural Lo Corral d'Arnes, regentat per la Marisa Huguet i el seu company, ella coneguda alpinista i membre de les expedicions himalaienques femenines al Shisha Pagma i Dones a l'Everest. La Marisa és també la principal responsable d'aquest circuit i la

persona que ens havia facilitat tota la informació d'Estels del Sud. Un lloc excel·lent, molt tranquil, i com a tots els altres llocs amb una bona cuina, la qual cosa ens rescabava de les energies perdudes i també del merescut descans.

27 de juny. 3a etapa – ARNES – BESEIT

Després d'esmorzar i de bon matí –com sempre– tornem enrere pel camí d'arribada del dia anterior fins a l'alçada del Mas Nou, resseguint un llarguíssim tallafocs, encara per acabar de netejar, que ens porta fins a prop del coll de la Creu. Més tard baixem fins al riu de les Valls i a l'altra banda tornem a pujar per sota de l'espectacular Roca Dreta i anem a desembocar en uns bonics prats davant les runes de la masia de les Valls, que a aquella hora matinal encara resultaven agradables. I pujada cap al coll de Xertó i de seguida el riu Algars, més amunt el Toll del Vidre, i també una pista que ens conduirà fins a la costa d'Arrencapets, fins que una llarga i pesada remuntada i passant pel coll del Pelele ens faria assolir la cota més alta d'aquella carena, la Penya Galera, de 1.029 m, un mirador excepcional que ens permeté fer-nos càrrec de la pa-



El camí dels Estrets ens porta a Arnes. Foto: Josep Blanes



La colla dalt de la Penya Galera (1029 m). Foto: Tina Moya

noràmica de carenes, roquissars, torrents, parets i espadats, que, acompanyats d'extenses pinedes, defineixen el massís dels Ports com un lloc singular i encara poc conegut.

Una llarga baixada perdadora i complexa ens dugué fins a La Pesquera, amb vistes privilegiades de l'indret de Sant Antoni. I com és natural, arribats a La Pesquera i al riu Ulldemó, amb uns magnífics gorgs d'aigua fresca i transparent, ens va faltar temps per a capbussar-nos-hi i refer-nos de la calor i el cansament d'aquell llarg desnivell fins al riu.

Finalment i després de l'estona de relaxament, per una inacabable pista entràrem al poble de Beseit (administrativament territori aragonès) i posats en contacte amb l'empresa organitzadora Senda, ens atorgaria el tercer estel, un cop allotjats a la Fonda Urquiza, on rebérem un tracte cordial i menjàrem molt bé. Potser cal dir que el nostre recorregut quedava registrat en una targeta, on al final de cada etapa ens posaven a cadascun dels caminaires el segell d'Estels del Sud, com a comprovant de pas.

En aquella jornada havíem emprat 8 h 24m en caminar i 3 h 06 m en aturades i descansos, o sigui, un total d'11 h 30 m

en un itinerari de 21,1 km, amb un desnivell positiu de 900 m i el negatiu també de 900 m.

28 de juny. 4a etapa – BESEIT – REFUGI FONT FERRERA

En aquesta etapa se'n ofereien dues alternatives, l'opció tranquil·la pel GR-8, molt més llarga, o també una variant d'aquesta –evitant el pas pel Parrissal– que no fa tant de tomb i que és molt més dreta o de desnivell més sobtat, i l'altra alternativa –descartada– que és per als més agosarats que van fins a les Gúbies del Parrissal, i en funció del cabal del riu travessar l'Estret, amb parets de més de 100 m a banda i banda, o

bé optar pel pas del Romeret, que s'enlaira amb graons i cadenes a tall de via ferrata per passatges més exposats.

Tot plegat que desistim de les vies més difícils i optem per començar del punt d'inici del Parrissal, però pel sender PR-TE 153, de desnivell més sobtat, cap al coll de la Balanguera, fins que després de força estona i d'haver assolit el coll enllacem amb el GR-8, fins al Pou d'en Borràs, i el deixem per un camí que ens porta al Mas i al Clot de Maçana, per baixar des d'allí directes al que es coneix com a Pont de Guimerana, lloc on s'enllaça amb el torrent que surt de l'Estret del Parrissal, alhora que bifurca cap a la Coscollosa, i segueix després d'un pas complicat per sota del cingle del mateix nom fins a la casa forestal Xalet del Rei, on tornarem a connectar amb el sender GR-8, tot plegat per arribar entremig de boscos de pins al Refugi Font Ferrera. Però resulta que hem corregut massa, s'ha arribat força aviat i el refugi encara és tancat i el guarda no hi és. Una bona estona més tard apareix el Guti i ens obre les instal·lacions d'aquell excel·lent refugi. A l'hora de sopar ens sorprèn amb un excel·lent àpat, digne d'un restaurant de primera.

Vàrem realitzar un horari



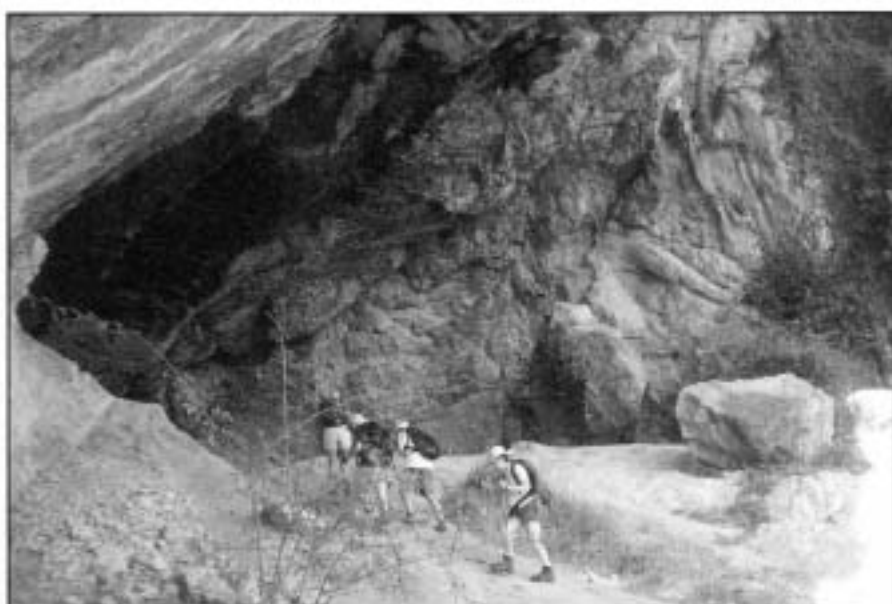
Torrent de Prat d'en Robera, cap al refugi Font Ferrera. Foto: Josep Blanes

de 5 h 35 m més 1 h 48 m en aturades i descansos, mentre que la longitud del recorregut comptem que foren uns 18 km amb un desnivell positiu de 800 m i un negatiu de 100 m.

29 de juny. 5a etapa – REFUGI DE FONT FERRERA – REFUGI CARO

Aquesta etapa entre refugis la recordem vagament per haver-la realitzat ja fa molts anys seguint el sender GR-7. Transcorre bastant plana i molt carenada, mantenint gairebé en quasi tot el recorregut una alçada a l'entorn dels 1.200 m, tot i que de tant en tant ens sobten curtes pujades i baixades.

Comencem per una pista que transcorre entremig d'extensos boscos. Després de la font del Bassiol, segueix la pista de les Vallcaneres, i passem pel refugi de la Font del Frare. Poc després la panoràmica va descobrint la vall de l'Ebre, intuïnt que la Mediterrània és lluny però allí, davant nostre. A la Font de la Llagosta podem omplir les cantimplors d'aigua fresca, unes cantimplors que havíem esgotat per l'esforç i la intensa calor. Des d'allí i seguint l'itinerari, ens atansariem fins a la coneguda Cova del Vidre, sense interès geològic però útil com a aixopluc. La visitem i des de la



Pujant a la Cova del Vidre. Foto: Josep Blanes

seva gran cavitat podem entreveure, entre la intensa calitja, una ratlla brillant que ens indica on és l'Ebre.

El camí ens portarà per un complicat i retorçat sender que passa pel racó de l'Avellaner i per sota de la Cresta de Marturi, fins que en una petita remuntada assolim el Coll de Pallers, decorat amb tres grans roques a tall de pallers situats a cavall de la carena, i que marquen el pas a l'altre vessant. Des del coll, amb una bona grimpada es pot pujar fins al cim del proper Mont Caro (1.442 m), però no paga la pena perquè per l'altra banda una carretera ben recargolada també et deixa dalt d'un cim ple d'antenes

de comunicacions.

Des del coll de Pallers baixem cap al coll de la Carrasqueta i ja ben aviat comencem a veure xalets entremig del bosc exuberant. Poca estona més tard ens presentem al Refugi del Caro (de la UEC). La jornada ens havia costat 6 h 58 m de camí i 1 h 50 m de descans, és a dir, un total de 8 h 48 m, mentre que la longitud de l'etapa fou de 18,5 km, amb un desnivell positiu de 700 m i també 700 de negatius.

Finalment estàvem molt cofois, però tocats pel cansament i la calor, i celebràrem brindant amb cerveses fresques l'haver aconseguit finalitzar amb èxit el recorregut dels Estels del Sud. Varen participar en aquest circuit, Blanca Forgas, Xavier Salleras, Evèlia Casado, Josep M. Sánchez, Petri Pérez, Jani Ferrer, Tina Moya, Lurdes Campins, Pili Meléndez, i el qui això escriu Pitu Blanes. També cal comptar la Viqui Florenciano però que va haver de plegar el primer dia per accident.

Sopariem i dormíem plàcidament al refugi, per al dia següent, 30 de juny, baixar amb els vehicles cap a Roquetes (amb aturada a comprar pastissos!), Tortosa i per Aldea cap a l'autopista fins a Vilanova.



Refugi Caro. La colla després s'assolir tot el recorregut. Foto: Josep Blanes

Pitu Blanes

PRIMER RAID OPEN GARRAF

ÈXIT DE PARTICIPANTS

El dissabte 30 de setembre, l'A.E. Talaia va organitzar el primer raid modalitat open amb 41 equips inscrits. Els raid opens han estat potenciat enguany des de la comissió de raids de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

L'objectiu principal que es persegueix amb aquesta modalitat és donar a conèixer, promocionar i incentivar la participació de persones que es puguin sentir atretes per conèixer aquesta modalitat esportiva però que possiblement veuen difícil prendre contacte per mitjà d'un raid de dos dies o més.

Les característiques dels opens és que són curses d'un sol dia, organitzades per poder-se fer sense necessitat de suports externs o assistències i per a equips de dues persones, estructura que facilita molt poder prendre part per a equips novells.

El raid open Garraf es va iniciar a les 7 del matí a les pistes d'atletisme de Vilanova i la Geltrú amb la recepció dels equips en l'espai senyalat amb banderoles i pancartes de l'empresa col·laboradora Salomon i sota la magnífica carpa inflable cedida per Bianchi. En aquest espai es va fer la revisió del material i el lliurament de documentació per part dels organitzadors. A les 8 hores tingué lloc la reunió prèvia a la sortida on es van explicar les característiques i les especificitats del raid, i a partir de les 8 h 30 es va anar donant la sortida als equips amb intervals de 30 segons.

El primer tram es feia en bicicleta de muntanya seguint un llibre de ruta on estaven indicats els punts a seguir per arribar fins al camp de futbol de Ribes. Aquí els equips deixaven temporalment la bici per fer una cursa a peu al voltant de Ribes; can Sidro, Sant Pau, les coves de la riera....

Tornant sobre la bicicleta en el tercer tram de cursa calia trobar 7 punts de pas, dels quals dos eren opcionals, però que en el cas de fer-los tenien bonificacions en temps. El tram finalitzava en terreny de Sitges, a la part de darrere de l'autòdrom, on havia marcada una cursa específica d'orientació a peu, seguida d'un tram d'orientació per descripció que portava els corredors fins al primer turó passada la platja de l'antiga Atlàntida.

En aquest punt hi havia instal·lat un ràpel a l'avenc del Gegant, on havien de baixar els dos corredors de cada equip per sortir de nou a l'exterior, un escallant i l'altre nedant.

Amb un nou tram de bici pels camins dels Colls, guiats per un ortofotomapa, s'arribava al punt de sortida, les pistes d'atletisme, però encara calia afrontar dues disciplines més: en primer lloc el tir amb arc, que es va fer a les recents instal·lacions de la secció de tir amb arc del Club Esportiu, i després el tram de patins en línia, efectuat a la rambla de sant Jordi, a la qual calia fer dues voltes i tornar a les instal·lacions esportives on s'acabava el circuit i la prova.

El primers equips van aconseguir fer el recorregut com-



La prova de tir amb arc. Foto: Ricard Berlascoán

plet en aproximadament 5 hores i els darrers en poc més de 7. El guanyador final va ser l'equip de Sant Cugat "El corredor".

Cal destacar també el nombre de participants femenines tant en equips mixtos com íntegrament femenins.

En conjunt els participants, que després d'una bona dutxa van gaudir d'un dinar a peu dret mentre podien anar comentant l'experiència, van valorar aquesta com a molt positiva, el recorregut molt entretingut i amb trams ràpids i tot plegat amb una molt bona organització, i per tant amb moltes ganes de repetir.

Com a organitzadors del Raid Garraf de la Copa Catalana i del Raid Open Garraf considerem que reunir 41 equips (i haver de deixar fora de la inscripció 10 més) és un èxit de resposta, i alhora ens fa reflexionar sobre alguns aspectes que portem sentint al llarg de tota aquesta temporada de raids.

D'una banda que el model dels opens és atractiu per a molta gent, però malgrat això cap altre raid open dels organitzats enguany ha tingut tanta demanda, segurament deguda d'una banda al factor de la localització geogràfica de Vilanova i la Geltrú, molt a prop per als interessats residents al voltant de Barcelona i també de Tarragona; d'altra banda, una opció per als residents a l'entorn del Garraf i Penedès i a la poca oferta en aquest territori.

En comparació a la participació dels raids de la Copa Catalana, on la mitjana ha estat



El rapel de l'avenc del Gegant. Foto: Ricard Belascoain

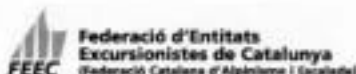
de 15-17 equips, la participació en els opens reforça la idea d'alguns equips i organitzadors que els raids de Copa són massa exigents, principalment en temps de cursa i en infraestructura i logística d'equips, i que caldria tendir a fer-los més assequibles encara que potser més tècnics com a alternativa per atreure major nombre dels participants dels opens.

Des del vessant dels organitzadors, la feina que suposa

organitzar una prova d'aquesta tipologia: preparar itineraris, documentació, tramitar permisos, assegurances, difusió, patrocinadors, col·laboradors, etc., realment es veu molt més compensada quan a l'hora de fer la reunió informativa prèvia tens davant teu una bona colla de gent i molts d'ells és la primera vegada que els veus.

Ricard Belascoain

Amb la col·laboració de ...



www.tacticactionsports.com





El pòdium amb els guanyadors. Foto: Ricard Belascoain

CLASSIFICACIÓ

1	EI CORREDOR	2h 33m	21	MOTA	4h 24m
2	GEPS 22	2h 58m	22	OSISOSSA	4h 27m
3	ROCKETS ENGABANYATS	3h 13m	23	KIBUKATEAM	4h 31m
4	GESBISAURA	3h 14m	24	AMIX TEAM 2	4h 34m
5	SAMBARI BLUF	3h 17m	25	AMIX TEAM	4h 36m
6	L&C	3h 18m	26	ONDA RAID 1	4h 41m
7	CODEX LATEX	3h 21m	27	XOCO MILS	4h 59m
8	MANEL I NEUS	3h 21m	28	GLADIADORES	5h 03m
9	METAL BIKERS	3h 27m	29	PATIDORS XTREM	5h 07m
10	TRITÒ FREEBIKES BLANES	3h 44m	30	RAT PENAT	5h 12m
11	CORREDOR EVASIO	3h 48m	31	ROCKO ALMENAR 2	5h 13m
12	FACTORIA	3h 54m	32	SOSMEL	5h 18m
13	TALAIA	3h 56m	33	ONDA RAID 2	5h 19m
14	B6 ARIPROT	3h 59m	34	PATIDORS (EFEQEP)	5h 20m
15	PHEOE	4h 00m	35	ROCKO ALMENAR 1	5h 37m
16	REST. LES BARQUES	4h 02m	36	KENAP	5h 40m
17	PELS PÈLS	4h 07m	37	SARGANTANA	6h 21m
18	TONALÀ	4h 13m	38	BUNDA	7h 07m
19	COMAPEDROSA	4h 13m	39	XTREM AUNCION	8h 48m
20	TRITERRA	4h 17m	40	BUNDA II	11h 53m
			41	CLARA I ANNA	F.T.

TORRE CORDIER

Tot i les exhaustives exploracions i ascensions realitzades al llarg de dos segles, i la nombrosa bibliografia existent sobre els pics de més de tres mil metres dels Pirineus, un cim perfectament diferenciat restava anònim i oblidat al bell mig de la gelera de la Maladeta Occidental. Dos vilanovins, en Tòfol Tobal (Centre Excursionista de Catalunya), i en Jordi Pons (Agrupació Excursionista Talaia), van posar de manifest aquest curiós fet.

La Torre Cordier està localitzada al massís de la Maladeta, envoltada de gran quantitat de tres-mils. Concretament està en el sector occidental del massís,

separada al nord del cordal principal, al bell mig de la glacera de la Maladeta, entre el pic Cordier i el Dién de la Maladeta.

Aquest cim només apareixia en un mapa dins el vol. IV de la sèrie de M. Angulo (1998), on l'autor no en feia cap referència ni descripció. Sense denominació ni indicacions de les seves vies d'ascensió, ni un lloc a les nombroses llistes i catàlegs de cims de més de tres mil metres, tot fa pensar, que a causa de la seva posició avançada enfront de la carena cimera, a cavall entre cotes més baixes i els grans cims, ha estat passat per alt.

Probablement el desglaç

important de la gelera de la Maladeta en els darrers anys l'ha fet sorgir del gel.

En aquesta ocasió, i és força sorprenent, no es tracta d'una petita punta de cresta d'identificació dubtosa, sinó d'un cim isolat, perfectament visible des de La Besurta, que tothom pot haver vist en els recorreguts tan freqüents al massís de la Maladeta.

La seva posició, al NW de l'esperó N del pic Cordier (3.254 m), féu que provisionalment en Tòfol Tobal i en Jordi Pons l'haguessin denominat justament com a "Torre Cordier", tot i que li convindria un nom que reflectís la seva isolada història: "Torre de l'Oblit" o "Torre del Olvido".

Més informació i imatges de la Torre Cordier a:

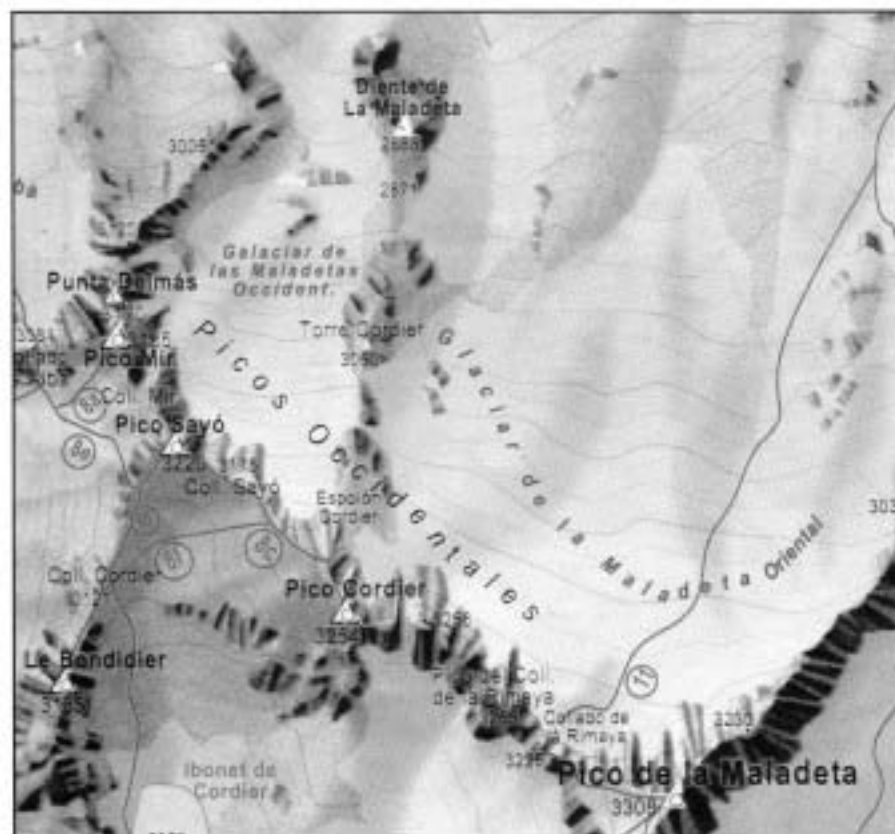
<http://torrecordier.lamuntanya.com>

Història de la Torre Cordier

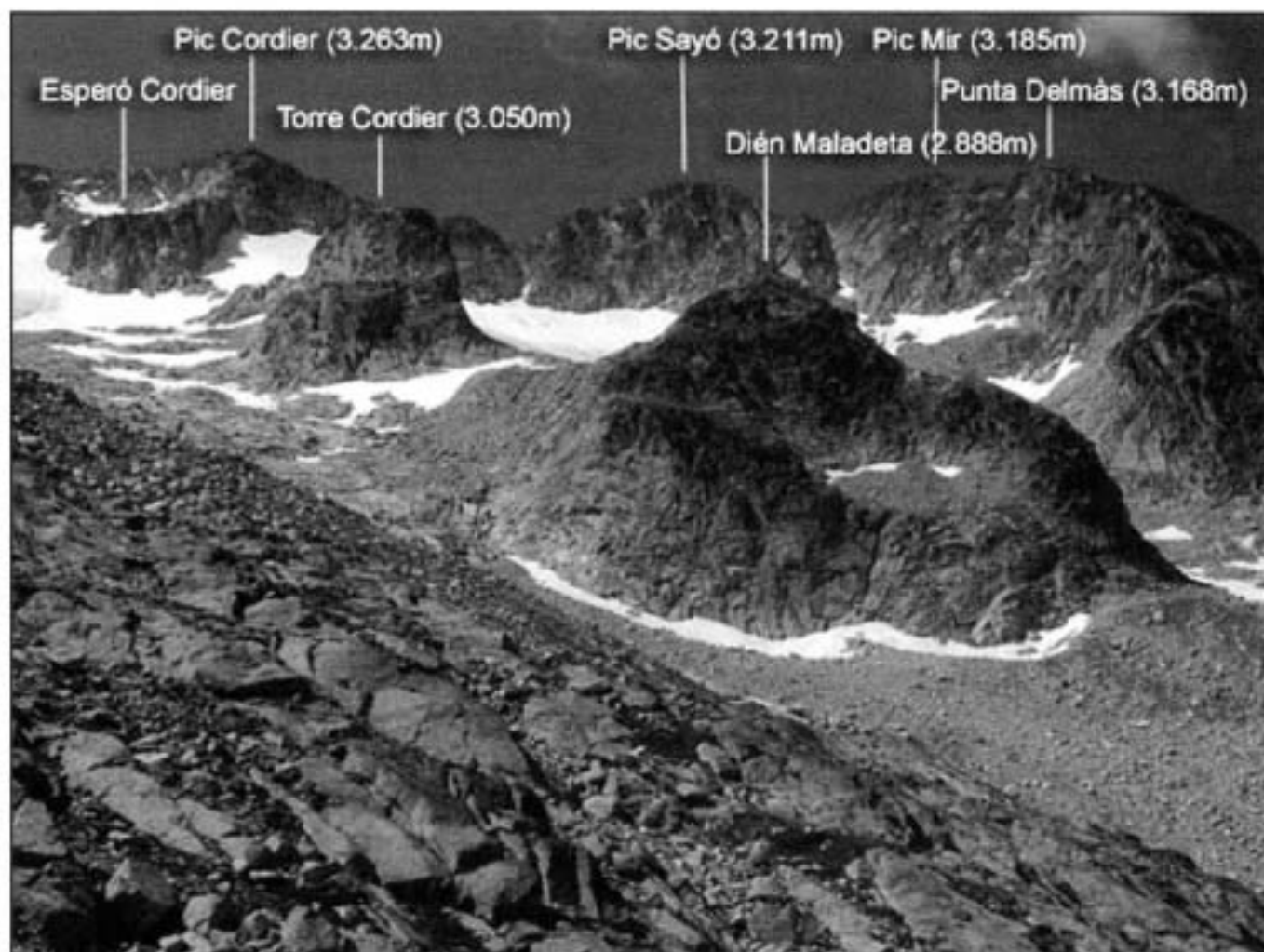
Entre els anys 2001 i 2003, en Tòfol Tobal, geògraf, juntament amb en Jofre Torelló, fotògraf, varen estar treballant en l'elaboració d'un llibre sobre el massís de la Maladeta.

Examinant algunes de les fotografies obtingudes, van comprovar que un cim situat immediatament al N del Dién de la Maladeta (2.888 m) no era registrat en cap dels mapes ni llibres al seu abast.

Tampoc no hi figurava en la darrera edició del conegut llibre-catàleg dels tres mil dels



La Torre Cordier al nou mapa de l'editorial SUA.



Vessant NE de la Torre Cordier i cims propers. Foto: Jordi Pons

Pirineus, coordinat per J. Buyse, ni en les més completes guies del CEC, ni en els mapes de l'IGN a escala 1:25.000.

Del 5 al 7 de maig de 2002, en Tòfol Tobal i en Jofre Torelló van observar i fotografiar detalladament aquest sector del massís. Estacionats a 2.700 m sobre els vessants meridionals de la vall de Paderna, i amb la vista cap al sector occidental de la Maladeta, van adonar-se que des del pic Cordier, en direcció N, surt un esperó prolongat. Després d'un trencament ocupat per la gelera, i lleugerament a l'E, hi ha una característica torre, de dos nivells.

Del 12 al 13 de juny de 2003, en Tòfol Tobal juntament amb en Toni Sanz varen seguir la ruta de la vall de Paderna tot remuntant cap al pic d'Alba, donant continuïtat al recorregut iniciat amb en Jofre Torelló l'any 2002. A l'alçada del Dién d'Alba,

giren cap a l'E i voregen la base de la punta Delmàs, situant-se a la cota 2.960 m aproximadament, i continuen en el mateix rumb fins als peus de l'esperó N del pic Cordier.

El 3 d'abril de 2004, en Tòfol Tobal i en Jordi Pons preparen una petita expedició, en la qual en Jordi Pons assoleix el cim i mesura la seva alçada directament, donant una descripció de la via seguida i reunint totes les observacions que puguin facilitar noves ascensions, per tal que ocupi un lloc dins el catàleg dels tres mils dels Pirineus.

El 29 d'abril de 2004, en Tòfol Tobal (Centre Excursionista de Catalunya) i en Jordi Pons (Agrupació Excursionista Talaia) presenten a la Secció de Muntanya del Centre Excursionista de Catalunya (CEC) el resultat del seu estudi iniciat l'any 2002.

El 4 de maig de 2004, es publica l'article "MALADETA,

¿Nuevo tresmil en el Pirineo?", a la web de l'editorial Desnivel. "Con 3.011 m, se encuentra entre el Diente de la Maladeta (2.888 m) y el Pico Cordier (3.254 m). Su descubridores, Tòfol Tobal y Jordi Pons, proponen Torre Cordier".

El maig de 2004 s'obre un intens debat als fòrums d'Internet de l'editorial Desnivel. Hi va haver alguns participants que apuntaven que aquest pic s'havia estudiat feia 15 anys i que s'havia considerat que estava unit al pic Cordier i per això no s'havia d'afegir al catàleg dels tres mils.

En el mateix mes de maig 2004, després de fer diverses comprovacions i consultar el catedràtic de Geografia de la Universidad Complutense de Madrid, el doctor Martínez de Pisón, es va confirmar la troballa. La cota apareixia en els seus mapes a escala 1:10.000.

El maig de 2004, el fet és ratificat en els darrers vols car-

togràfics francesos, i també per l'Institut Glaciològic Español (INEGLA).

El 7 de maig de 2004 surt publicat a la revista El Cargol l'article "El director de l'OAG descobreix un nou cim de 3.011 metres". "El geògraf i director de l'Observatori Astronòmic del Garraf, Tòfol Tobal, ha descobert un pic als Pirineus, entre la Dent de la Maladeta i el pic Cordier, que no té denominació i que no apareix registrat ni ubicat en cap de les guies homologades dedicades a la Maladeta".

El 10 de maig de 2004, Canal Blau, la televisió local de Vilanova i la Geltrú, produeix un reportatge de 10 minuts, que surt durant tota una setmana en horaris de màxima audiència.

El 20 de maig de 2004, publicació de l'article "TORRE CORDIER. Más datos sobre el tresmil olvidado" a la web de l'editorial Desnivel. "La polémica sobre este pico sacado de nuevo a la luz se aviva. Se discute sobre las mediciones, la novedad del pico... El foro está que arde".

El 31 de maig de 2004, posats en contacte amb en Miguel Angulo, un dels més prestigiosos autors de llibres dels Pirineus, va donar suport a la teoria dels vilanovins, i va confirmar que es tractava d'un cim independent.

En aquelles dates estava confeccionant un nou mapa 1:15.000 Aneto-Maladeta, on pensava incloure'l com a cim Torre Cordier.

El juny 2004, publicació de l'article "Un tres mil olvidado en la Maladeta" al n. 90 de la revista mensual Grandes Espacios corresponent al mes de juny, amb una foto que conté errades importants.

El 8 de juny del 2004 surt publicat en el Diari de Vilanova l'article "Reportatge. Una muntanya oblidada". "El geògraf Tòfol Tobal i el muntanyenc Jordi Pons han posat al descobert la Torre Cordier, un cim de 3.050 metres que pràcticament no apareixia a les guies".

El divendres dia 18 de juny del 2004, a 2/4 de 9 del vespre, al local social de l'Agrupació Excursionista Talaia de Vilanova i la Geltrú, es féu la conferència amb projecció de diapositives a càrrec de Jordi Pons i Tòfol Tobal, "TRES MIL OBLIDAT?".

El juliol 2004, la revista mensual Grandes Espacios publica en el seu n. 91, corresponent als mesos de juliol i agost, un extens article de 9 pàgines amb opinions contrastades: "Torre Cordier, 3.049 m", que finalitza amb una interessant entrevista a en Tòfol Tobal, principal autor de la recerca.

El 30 de juliol de 2004, en Jordi Pons i en Ramon Solís obren una nova via escalant-la per la cara Nord, mentre en Tòfol Tobal i l'Ignasi Tobal pugen per la via normal de la cara Sud, i aprofiten per ampliar la informació de la Torre Cordier.

El 9 de setembre de 2004, els guies d'alta muntanya Carles Gel i Sergi Lucas obren un itinerari d'escalada en roca a la Torre Cordier, que recorre la cresta Est Sud-Est, i l'esperó Nord, i obtenen dades amb GPS: 3.049m, 42° 39' 20" N, 00° 38' 04" E.

El 16 de setembre de 2004, a les 8 del vespre, en Tòfol Tobal i en Jordi Pons fan una presentació pública d'aquesta curiosa recerca a la sala d'actes del Centre Excursionista de Catalunya (CEC), on es donen a conèixer tots els detalls.

El 29 d'octubre de 2004, a les 10 del matí, en Tòfol Tobal i en Jordi Pons fan una presentació pública de la Torre Cordier al Saló de Graus de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona.

El maig de 2005 surt publicat el nou mapa de Miguel Angulo "Aneto" de la col·lecció: Mapas Pirenaicos de l'editorial Sua. ISBN: 84-8216-195-4 a escala 1:15.000, on apareix per primera vegada cartografiada la Torre Cordier.

El gener de 2006 surt publicat el nou mapa "Aneto - Maladeta" de l'editorial Alpina. ISBN: 84-8090-200-0, a escala 1:25.000, on surt per segona vegada cartografiada la Torre Cordier.

Jordi Pons Corbella
octubre de 2006



Torre Cordier (3050m). Foto: Jordi Pons

MARBORÉ PER FI

Vall d'Ordesa (Pirineus Aragonesos) 8 i 9 de juliol de 2006

Pirineïstes: Josep Barot, Enric Coromines, Marta Estrada, Jordi Martí, Miguel Angel Martínez, Josep Mestre, Arcadi Pejuan, Jordi Pons, Clara Racionero, Xesca Ribas, Sara Sanz, Joan Toledano, Carles Torras.

Trenta-quatre anys de relació amb una muntanya sense haver-la "pujat" és quasi una història d'amor rebent tot un seguit de carabasses. No és una muntanya difícil, però s'ha fet pregar.

Ens hem de remuntar al mes de juliol de 1972, en el transcurs del ral·li d'alta muntanya organitzat pel CEC. Era el tercer cim de la segona jornada de la

competició, que sortia de la Vall de Pineta, i aquesta va ser una renúncia de mutu acord amb el Josep Planas i la Isabel Romeu, companys d'equip.

Varen passar un bon grat d'anys, i el juliol de 1991, junt amb el Marcel·li Ferrer (fill), Aureli Carnicer i Josep M. Puja-des, en el decurs d'una magnífica setmana d'activitat afrontant en una sola jornada, i a continuació d'escalar l'aresta nord-oest de l'Astazu Petit, ja encarats en una de les canals de la cara nord del Marboré, pateixo una caiguda embolicat amb el piolet. Amb l'ajuda dels companys baixem a Gavarnie on m'apliquen uns punts de sutura a un dit de la caròtide, -encara recordo el "Pujo" com un "Mazinguer Z" portant les dues motxilles -.

Any 2001, aquesta vegada al mes d'agost, junt amb el company Josep Barot, en l'intent de fer tota una travessa des de la vall de Pineta, anar i tornar en uns quants dies, en el tram de la Punta de Las Olas al refugi de Serradets, després de coronar aquest i el Soum de Ramond, i amb el propòsit d'encadenar aquell dia tota la cresta fins al refugi de Serradets, em foto de cap i acabo gaudint d'un magnífic vol panoràmic fins a l'hospital de Huesca.

Aquest cim el tinc "gafat", o potser té una certa maledicció amb mi o amb els qui m'acompanyen, això ho veurem a partir d'ara.

Juliol de 2006, la Secció de Muntanya ja porta des de fa un parell d'anys el propòsit d'incloure al programa l'ascensió al Marboré, que ja va quedar en intent al final de novembre de 2003 per raons meteorològiques i càrrega de neu.

Aquesta temporada, a suggeriment del company Jordi Pons, com a vocal de la sortida, afrontem col·lectivament amb un grup de tretze elements aquest pla cim, però no tan pla de pujar.

Dissabte 8 de juliol, a les cinc de la matinada unes ombres geperudes ens trobem a la plaça de l'estació de Vilanova. El fet de la matinada és per assegurar d'arribar al cim amb claror de dia.

Ahir divendres, el company Josep Barot va marxar amb el propòsit de tancar tot el circ de Gavarnie des dels Gaviets fins al Marboré, i en aquest ens trobarem, suposem.



Cami del refugi. Foto: Jordi Pons

Un pèl abans d'un quart de deu arribem a Torla, últim lloc que es permet arribar en cotxe particular en direcció al parc. Per suavitzar l'ascensió ja tenim lligats uns vehicles de ruta turística que a més de fer unes parades per mostrar als turistes les meravelles del parc, ens deixaran a Cuello Gordo, que és quasi al mateix nivell del refugi de Góriz, i a tan sols una hora i mitja de camí. Tot i que la passejada té una durada de dues hores, vàrem valorar positivament l'estalvi d'esforç per tota la sortida, tenint en compte que ho portem tot a sobre.

Sortim de Torla a les deu, i a tres quarts d'una és quan les cames es posen en moviment de cara a Góriz, on arribem a un quart de tres. En "Bertranillo" i en Montesó, vilanovins que ja hem trobat al pàrquing, arriben una estona després, amb la diferència que havent sortit del poble a la mateixa hora, ells s'han hagut de menjar tota la pujada des de l'entrada del parc.

A mig quart de quatre deixem el refugi amb orientació al Mont Perdut. A l'alçada del llac gelat, on ens trobem amb el Barot, el deixem a la nostra esquena per vorejar el Cilindre al voltant de la cota 2.900 m. Un cert dubte



De cara al Marboré. Foto: Jordi Pons

de si l'itinerari és més arrambat al Cilindre o no, ens forma dos grups sense perdre'ns de vista. Uns ja estant enlairant-se per uns rocallosos que no semblen massa difícils, però no es veu què hi ha darrere, i això és el que ens mena a seguir el camí de l'embut que, xino-xano, ens portarà a la gran esplanada que forma el cim d'aquest privilegiat mirador sobre l'abisme més profund dels Pirineus, i escoltem el cant de l'aigua del salt més alt d'Europa, amb els seus 420 m. Són les nou

del vespre quan ens reagrupem tota la colla per admirar el millor del millor de la serralada.

Felicitacions, abraçades, i emocions contingudes —amb prou feines— ja que trenta-quatre anys esperant posar els peus en aquest vessant del circ de Gavarnie és un preu important que d'una manera personal comparteixo amb el Barot, i en record dels altres companys que no el van poder coronar. Una fresca i deliciosa nit amb el, potser, millor dels mètodes de conviure a la muntanya, un bivac a 3.248 m.

Es dorm bé, però es mira molt al cel amb l'esperit d'emmagatzemar totes les sensacions que ens transmet la muntanya.

Es fa de dia, ja hem completat la primera part de l'objectiu, ara hem d'arribar al cotxe i tornar a casa. A dos quarts de nou iniciem el descens, contents i satisfets riem, mirant al darrere crec que paga la pena l'esforç per conviure amb companys i natura, i així ens anem acostant al refugi. Poc abans de tres quarts de dotze tornem a fer una parada per recuperar forces; a dos quarts d'una, i fent ús del privilegi que em dona l'edat, reinicio el camí fent un clam als "cinquantins" per abordar el pas de les "Clavijas de Soaso".



Pobre Jordi, ara a volar. Foto: Jordi Pons



Al cim després de dormir. Foto: Jordi Pons

Tots, un darrere l'altre, ens acostem a aquesta antiga via ferrada. Les veus al meu clatell em fan creure que anem tots seguits, i encaro la "desgrimpada" del mur equipat, sense adonar-me que sols estem els tres primers, que som d'aquest col·lectiu, però anem fent via que ja ens agafaran. La via està totalment assegurada del principi al final i d'una tirada davallem tota la paret els dos primers. Una vegada ja fora de la paret ens adonem que la resta dels companys estan aparentment entretinguts en la cadena que assegura el descens. Asseguts al final de la tartera veiem que alguna cosa no va bé, encara que també és cert que no deu ser massa greu perquè ningú fa cap tipus de senyal que manifesti la demanda d'ajuda de cara a nosaltres dos, però sí que hi ha tres companys que han remuntat les "clavijas".

Després d'una bona estona, els sis que hi ha a la paret

comencen a baixar i ens informen que el Jordi ha patit una torçada de peu i no pot continuar. A veure, de quin Jordi ens esteu parlant?, del Pons, apa ja, aquest no pren mai mal... Doncs sí, aquesta vegada, de la manera més impen-sable, ha quedat anul·lat. En tota l'estona que uns es mantenen quietes a la paret mentre uns altres corrien a demanar ajuda al refugi per evacuar-lo a un centre hospitalari, la veritat és que amb un grup prou nombrós com el que som la situació no es dramatitza, però sí que la comunicació del primer a l'últim no sempre és ràpida, a pesar que tots ens veiem i sabem a on som.

Frenada de cop, a pesar que ja és de tornada, i en un lloc aparentment fàcil, el Marboré em passa factura. Aquesta vegada no ha estat directament a la meua persona, però sí que ha estat al meu entorn. A pesar de la diligència del servei de rescat, passen un parell d'hores fins que l'ocellot,

ja conegut per mi, s'emporta al bo d'en Jordi, i la resta, amb la major celeritat, baixem al fons del parc per arribar a Torla i esbrinar a on hem d'anar a recollir-lo.

Moviments estratègics: portar el Barot a recollir el seu vehicle, i la Xesca amb els companys de cotxe -entre ells estic jo- a recollir el seu "sant barò" a Barbastro.

Reagrupament a Monzón, no hi ha sospites de res greu, i a les deu del vespre encarem definitivament el retorn a Vilanova. A data d'avui (13 de juliol), en Jordi té el turmell enguixat, i un grau elevat de paciència.

Company, sense voler fer-me portaveu, fer-te arribar el desig de recuperació en nom de tots no és cap exageració.

Malgrat tot, MARBORÉ, al final ho he aconseguit.

Joan Toledano

LA CANONJA- CAMBRILS

Ja tornem a iniciar una nova temporada de senders, ara allunyant-nos de casa cada cop un pas més.

Just sortir de casa, encara a la llum dels fanals del carrer, me n'adono que el terra és moll.

Caram, ha plogut! i això que el servei meteorològic ahir no en deia res.

Bé, no serà res.

Confiem que ha estat només una roina nocturna i no ens mullarem. Segueixo caminant creuant els dits de les mans i dels peus.

Mentre som a l'autocar ens fa un parell de xàfecs notables i l'eixugaparabrisa de l'autocar no funciona. Doncs si que comencem bé la temporada!

Per fi, entre la pluja i el dia que no s'acaba de deixondir, veiem Tarragona, i un moment més tard ja som a La Canonja.

Som una colla considerable, perquè atrets pel perfil extremadament pla de l'etapa, hem omplert gairebé dos autocars grans.

Iniciem la caminada del tram a La Canonja, i pràcticament fins a Port Aventura el paisatge és molt industrial i ben pla. De moment no plou. Ens anem confiant, tot i que el cel fa un aspecte poc tranquil·litzador.

Arribem al punt on cal travessar una autovia.

Abans havia estat un encreuament de camins normal, però ara a l'autovia han construït una mitjana de formigó tan alta com llargues tenim les cames,

i cal saltar-la anant en compte amb els cotxes que vénen amb la consciència que són a una autopista. A més som tanta gent que la cosa s'ha de fer amb temps.

Just en aquest moment el cel ens ajuda i descarrega un aiguat notable que ens deixa xops abans no hem acabat de passar i trobat paraigües o impermeables a les motxilles, de manera que quan ja ens hem tapat ja estem ben mullats.

Caminem una estona més sota una pluja, no tan forta però molesta, amb intenció de parar a fer un mos per esmorzar al bar que ara ocupa el que fou l'antiga estació del tren.

Arribem a un pas elevat, un pont de ferro, que té una escala de cargol que relisca com el dimoni amb la pluja que cau. A prop del final de l'escala de cargol ja veiem l'antiga estació.

A Vilaseca el bar que ocupa l'antiga estació està tancat

i segueix plovent, avui estem de sort, però un poc més enllà n'hi ha d'altres. Com que plou força anem als més propers, i mal que bé podem esmorzar i fer un cafè calent els qui en volen.

En tornar a engegar la marxa sembla que no plou tant, encara que l'aigua ens acompanyarà tota la caminada, i enfilem l'avinguda que segueix la banda exterior de Port Aventura.

Tots els comentaris són semblants a la vista del complex lúdic: "quina entrada! sembla el peatge de Martorell", "això abans tot eren camps sense gaire profit, i ara en comptes de plantar avellanets planten turistes", "de fet això és una fàbrica però que no fa fum", etcètera.

Port Aventura és una fàbrica, d'aspecte més festiu, però una fàbrica tanmateix, només li manca la bàscula per pesar vehicles a l'entrada.

L'avinguda que seguim



Passeig per davant de Port Aventura. Foto: Mariona Siches

va fins a la plaça Europa de Salou, "sembla un lloc d'una ciutat desconeguda", em comenta un company "i no fa tant era tot conreus!".

Justament a la plaça Europa, que és d'allò tan urbana, en passar un pas zebra na Montserrat rellisca amb aquestes traïdores bandes de pintura blanca, i es lesiona un braç.

Ja deia jo que avui no és un dia de sort.

Aturada general dels que hi estem a prop, mentre que els que van més endavant no se n'adonen i segueixen caminant, fins i tot per dos carrers diferents, encara que no hi ha pèrdua, cal arribar fins al mar que està allà mateix. Trucades dels mòbils entre els uns i els altres. L'han de venir a buscar.

Un cop solucionat el problema reprenem la marxa fins al passeig que segueix, amb el mar a l'esquerra, fins a la parada i reagrupament al costat del monument al Jaume I. Ja no deixarem el passeig de mar fins a Cambrils.

La següent parada per reagrupar els senderistes és al costat de la torre de la platja de l'Esquirol, i ens hem d'aixoplugar darrere la torre que hi ha perquè torna a ploure no massa fort, però el vent de mar ens la fa incòmoda, així i tot el mar està molt bonic. Fem fotos.

Tornem-hi. Caminen costa avall pel passeig continu que va a ran de platja, guaitant el mar i xerrant entre uns i altres, i aprofitant que o no plou o plou poc. Mentre som al terme de Salou, separats per poca distància, hi ha serveis, però un parell de nosaltres recordem que hem d'anar a canviar l'aigua de les olives just haver passat el pont que canvia a terme de Cambrils.

Però tot just passar la riera de Riudoms: Sorpresa. A Cambrils això dels serveis a cada moment no ho fan, tot i que el passeig segueix igualment a la vora de platja.



La torre de la platja de l'Esquirol. Foto: Mariona Siches

Aviat veurem els autocars que ens han vingut a recollir, però ens comencem a obsessionar amb la urgència de la micció i veient que hi ha un aparcament subterrani sota el passeig, i sense pensar-ho dos cops, hi entrem.

Allà, a la fosca, pestilent de benzina, no trobem cap latrina a la vista, ens adrecem a l'encarregat que volta per allà. Diu que si tenim el cotxe aparcats allà. "Aparcats? Si venim caminant des de Tarragona!". L'home es queda tan bocabadat que ens fa obrir el servei per a nosaltres com si fóssim convidats d'honor. Sembla que allà sota mai ha arribat notícia del GR-92... fins ara.

Sortim ràpidament a l'exterior amb por que els autocars ens hauran abandonat, i a la poca estona els veiem allà aturats, però per sort no som els darrers en arribar. Ara, arribats a l'autocar, ja només ens resta canviar-nos tota la roba, perquè entre la pluja i la suada que fas amb roba impermeable hom queda com un pop.

En resum, aquest és un tram del GR-92 amb poc interès muntanyenc, ja que gran part del recorregut és per un paisatge totalment urbà, però sí que en té força des del punt de vista sociològic i

adhuc geogràfic com una bona nostra de l'urbanisme tentacular de què parlava Eliseé Reclus. Clar que hem tingut l'anècdota de la caiguda a la plaça Europa i la retrobada de dos ex-escolans, l'un del nostre grup i l'altre un amic d'un de nosaltres, qui ens ha acompanyat una estona des de La Canonja, en part pel plaer de mullar-se amb nosaltres, i en part per a mostrar-nos el camí.

Miquel Fasius

Referències a web:

Estudi sobre el passeig marítim de Vilafortuny : http://www.sre.urv.es/web/geografia/_private/PasseigVilafortuny.pps
Eliseé Reclus, perfil biogràfic: <http://danawilliams2.tripod.com/reclus.html>
Sobre la pèrdua d'identitat de la platja de Cambrils: http://www.revistacambrils.com/index.php?c_columnista=4&c_columna=2118
Camps de golf a Port Aventura: <http://www.racocatala.cat/articles/11376>

SERRA DE MILANY

XL SORTIDA CONEGUEM CATALUNYA

Com cada any per aquestes dates, i dintre del Cicle de Sortides "Coneguem Catalunya", la Secció de Cultura ha organitzat una excursió per anar a trobar els colors de la tardor i gaudir-ne d'allò més. Es tractava de la Sortida n. 50 d'aquest Cicle, l'ocasió, doncs, es mereixia un lloc especial. I els organitzadors la varen encertar de ple. Un autocar amb 48 participants sortia de Vilanova el diumenge dia 29 d'octubre camí de Vallfogona de Ripollès, on s'havia d'iniciar la ruta escollida. Un cop arribats allà i després d'esmorzar tots plegats en un bar, la colla empenia la caminada cap a un proper i molt bonic pont medieval, a poc més d'un quart de quilòmetre de la sortida de la població. En aquest punt, un reduït grup reulava per anar a seguir l'opció d'una

ruta turística alternativa i el gruix de la colla continuava, tal com estava previst, per seguir el sender -concretament un tram del GR-3- que els havia de portar al castell de Milany, punt culminant del trajecte. Dues hores llargues d'ascensió i poc més de 600 metres de desnivell, entre paratges de gran diversitat d'arbres i colors de tardor, situaven els marxadors al collet de Milany, al límit amb el terme de Vidrà, i poc després, superada una forta grimpada, al costat de les poques parets que queden de l'enlairat castell, des d'on es podia gaudir d'una esplèndida panoràmica de l'entorn més proper i llunyà, visió afavorida per un temps immillorable. Un dia potser un xic calorós, però magnífic.

Després d'un reagrupament i merescut temps de des-

cans que s'aprofità per realitzar les fotos de reglament, el mos corresponent i la xerradeta amb els companys, calia no entretenir-se massa i encetar la davallada cap al vessant de Santa Maria de Besora, població on s'havia previst el final d'etapa dels caminaires i on s'havien de reagrupar amb la resta d'excursionistes. Una davallada amb pendent força sobtat sobre l'herbei en el seu inici i després seguint una llarga, inacabable i baixadora pista, això sí, amanida, la major part del trajecte, per fagedes espectaculars i una autèntica borratxera de colors tardorencs. No cal dir que les càmeres fotogràfiques, digitals o no, feren veritables estralls.

Arribats a Santa Maria de Besora hi hagué la retrobada amb la resta, el grupet que s'havia quedat a fer la part turística de la sortida. Aquests, mentrestant, després del pont medieval havien acabat de fer una passejada per la població de Vallfogona i l'autocar els traslladà a Ripoll per arribar-se al seu monestir, que tot i ésser prou conegut sempre fa de bon visitar. Després s'havien desplaçat a Santa Maria de Besora on dedicaren una bona estona per ascendir i fer una ullada a les interessants restes del castell i església de Santa Maria, que s'aixequen en un esperó de roca a 1092 m d'altitud sobre la població.

Entre el retrobament, les salutacions i l'intercanvi d'impressions entre els companys s'havia fet prou tard -dos quarts



Pont medieval de Vallfogona de Ripollès. Foto: Natí Salvadó



Caminant per la fageda. Foto: Natí Salvadó

de quatre!- i calia anar a dinar. A Vidrà, al Restaurant Esquerrà, i per sorpresa de molts després de la suada pel dia tan calorós que s'acabava de passar, una sucosa i autèntica -i calenteta- escudella i carn d'olla tornava a posar a to i refeia sobretot els caminaires, i no del fred precisament, però si

dels quilòmetres i hores d'ascensió i descens continuats. Un dinar abundós, molt agraït i animat per la gresca dels comensals, amb brindis i breu parlament en ocasió d'aquesta 50a Sortida del Cicle, un cicle iniciat amb molta il·lusió pels mateixos que al cap de 25 anys en porten encara

l'organització una llunyana -però molt propera en el record- primavera de l'any 1981, al Collsacabra, també a l'Osona, va cloure aquesta jornada excursionista amb satisfacció evident i explícita de tots els participants.

Blanca Forgas



Tots els participants a Vilfogona, abans de començar l'excursió. Foto: Manel Vidal

QÜESTIONS DE TOPONIMIA: CARDEDEU

Un dels topònims de caire que podríem dir triple el tenim al lloc de Cardedeu, aquell característic de mitja brometa de *Carda Déu*, o en castellà aquell *Jode Díos*. Res més lluny de la realitat. Aquesta fou en principi una incidència en contra dels topònims catalans i que en certa manera encara continua. Anem, però, pel mot. Caldrà situar-nos primerament en l'inici del seu origen, on antigament a l'indret hi havia existit l'establiment d'un campament romà sota el càrrec d'un pretorià o individu que era el representant i cap del *cos de guàrdia* del comandament de la milícia romana normal. Posteriorment els pretorians compongueren part de la guàrdia personal dels emperadors i es creà l'*exèrcit pretorià* (prop de Roma hi ha l'existència de la *Via Pretoria* que en certa manera recorda el fet), on un i altre comporen un càrrec militar i titular, o dit vulgarment, un nom o topònim amb títol. D'aquí ve que en època migeval l'indret anà a parar a mans i domini de l'església, i aquesta el titulà com a *Carotítulo*, *Caro Título* o bé el Roc que porta Títol (al *Cartolari de Sant Cugat del Vallés* és esmentat així set vegades, des de l'any 941 al 1135), d'on passà a *Cardédol* > *Cardedeu* > *Car de Déu*. A l'indret de dit Pretori hi havia un roc o espai rocós més elevat, on segurament els romans ja hi construïren un edifici, i d'aquesta forma es continuà conservant a través del temps el nom d'El Pretori que és el *título*,

i dit Roc és de fet el *Car* en el català antic, i fou llatinitzat com he dit en la forma de *Caro título*, però l'església, com a senyora de l'indret, hi construí un edifici eclesial, segons sembla després de l'esmentat any 1135, passant el topònim a prendre la nova forma del citat *Car de Déu*, o *Roc de Déu* per transposició d'idiomes, i avui es conserva aglutinat o en forma d'un compost de tres paraules, el *Car de Déu* o *Cardedeu*.

Tenim també un Massanet de Cabrenys (transformat en un *Massa net de Cabres*, igualment pels motius anteriors i per allò de fer el graciós) on el nom de Massana com a topònim no equival al nom del fruit en qüestió, sinó que és derivat de l'àrab *manzil*, que equival a fonda o parada on feien menjar i es descansava, però amb el diminutiu de Massanet més els Cabrenys cal traduir-lo com a *petit hostal dels Cabrers*, pastors de cabres o Cabrenys, que no vol dir precisament que s'hagin de cabrejar o enfadar.

Tenim també el lloc o topònim de Montmeló. En Joan Coromines de primer el situa com a nom germànic (*Estudis de Toponímia Catalana* 1965-70, vol. 1, p. 246) però hi posa un interrogant, i en Pere Balaña, a *Els noms de lloc de Catalunya* 1990, el situa com a lloc o muntanya dels teixons, però l'indret hauria de respondre a un Mont Amalò, o Mont dels Àmals, escandinau. Sabem que una part dels visigots i ostrogots baixaren del nord d'Europa. Allà, a prop d'Estocolm,

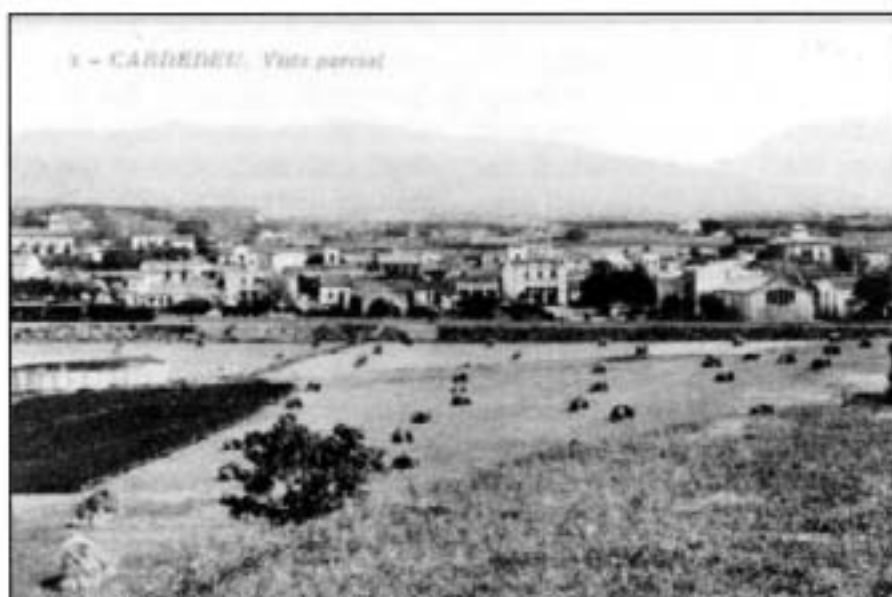
hi trobem una ciutat que porta el nom *Ámal*. A la província de Biscaia també hi ha una vila que porta el nom d'*Amallos* o possiblement indiqui els *Amallos*. Un dels reis visigots, *Alaric* (484-507), era de la tribu visigoda dels *Balts*, i aquesta era considerada la més noble després dels *Ámal*, que ajudà l'emperador Teodosi, titulat *amic dels gots*, a conservar l'imperi (E. Bradley, *Historia de los Godos*, 1890, p. 88). Diversos reis visigots porten com a rel inicial del seu nom *Amal*, com *Amalaric*, que regnà entre el 510-531. Amalasunta, reina ostrogoda (escrit també com Malasunta, *Amalasumpta* i Malasventa), mare i regent del rei visigot Atalaric entre els anys 526-534. L'any 813, un bisbe de nom *Amalari* fou ambaixador de Carlemany a Bizanci. Els anys 820-825 fou comte d'Aragó en *Garcia Amaló*, fill de Gali dit Belascotenes, o el Basc (abreujat com Malo i per tant dit el Dolent [?]) segons nota de la *Gran Enciclopèdia Catalana*.

El lloc de Montmeló és citat documentalment com *Monte Molonis* l'any 945, indret del domini de l'església. Es cita de nou com a seva pertinença, l'any 1126, amb el nom de *Monte Molono* (*Arx. Antic de Sta. Anna*, nº 199), i més tard, el 1147, com *Muntmoló* (*Catalunya romà-nica* XVIII-383), on per aquestes versions sembla que es pot adreçar com un *mont rodó*, a causa del seu escut, o un *mont de teixons* ja citat, si bé ambdós es contradueixen. Si fos com a indret de

molnars seria indret de *molins*, però no s'hi detecten gaires molins antics al sector, i correspon a un indret molt baix del Vallès Oriental, i el seu l'escut és representatiu com a pertinença de l'església, tal com ho mostren els seus documents. El nom ha de representar més aviat el *Món dels Amals*, i no un Mont (o *mntanya de teixons*), ja que la llatinització en forma *Malo* > *Melo* > *Molonis* > *Molono*, més aviat és indicatiu, en llatí, de *lloc* i de *procedència*, amb pèrdua inicial de la A, com correspondria al topònim.

Cal anotar que els visigots també aportaren noms com *Roderic*, *Frederic*, *Alaric* (molt usat en època migeval en forma de *Alaricus*), *Hostalric(h)*, possiblement derivat d'*Atalaric* (encara que pugui semblar o indicar un tipus de riquesa) i gentilicis com *Amalonis* > contrac-cionat com *Molonis*, etc., igual que els *Balts* amb el seu gentilici *Baltà*, antics alous del Llobregat (C.S.C. Doc. nº 423, a. 1097, més altres *Baltans* i *Valtanes* de La Llacuna, Alt Penedès i algun altre indret com a la Conca de Barberà), on hi podríem afegir el nom de l'antic poble de *Baltarga*, Cerdanya, (nom considerat com a pre-romànic), alguna vegada trastocat en la forma *Valltarga*, que no és nom de la vall, sinó que ho és del poble, on tots ells responen o han de respondre a noms i gentilicis visigots.

Ara voldria parlar un xic d'alguna de les paraules imposades a l'idioma català, o dit d'altra forma, d'algunes de les seves variants per allò que *el catalan es muy parecido al castellano*. Una de les paraules que per mi resulta xocant és la de *medieval* en comptes de la fins fa ben poc *migeval*, on resulta que cal escriure, es rectifica i es corregeix *ipso facto* com a *medieval*, però anem per la qüestió. Aquesta és una paraula doble o composta, derivada del castellà *Medio evo*, a la vegada derivada del llatí *medium*



Vista de Cardedeu (1930). Foto: Arxiu

que és el centre o bell mig, més l'*aevum* conservat al llatí, derivat del grec *alon* que equival a tema *llarg* o cosa *llarga*, conjunt que es pot considerar com *la llarga època mitjana*, ja que quan s'imposà dit nom, en el mateix es volia i es va abraçar una llarga època d'entremig on hi quedaven incloses estructures i fets històrics de les èpoques dites pre-romàniques (avui dia situades entre els segles IX-X i poc definides encara), tot arribant l'esmentada època fins als segles XV-XVII, i que avui dia encara en certa forma perdura quan ja hi entren altres èpoques com la romànica i la gòtica. És per això que, tant si es tracta del castellà *medio* com del català *mitjà*, ambdós són derivats del llatí *medio*, i aquest equival a un entremig, i en català sempre serà *migeval* i no un *medieval* com en castellà, però és clar, com que es vol acoblar el català al castellà i aquests dos idiomes són altament diferenciats, xoquen i resulten anacrònics quan se'ls vol aplicar paraules que no corresponen, a part de moltes altres.

Si agafem la *Gran Enciclopèdia Catalana*, trobem el *medi* de contrast, *medi* de cultiu, *medi intern*, *interplanetari*, *interestelar* (el qual suposo que és el mateix que l'anterior), *selecció*, *ambiental*, on dit *medi* tracta específicament d'una força, d'un

efecte, d'un estudi intern o extern, d'una selecció determinada, etc., que no és altre que un estudi de conjunt, un tot ecològic, un tot espacial (no espacial com sovint s'aplica, ja que no és un espai, és un espai) i dits qualificatius no són representatius d'un entremig, són temes que es troben en globalitat.

La paraula *medieval* com a tal s'escriu i s'aplica a la citada època històrica amb profusió, però en canvi a dita Enciclopèdia no hi figura com a paraula diligent d'època històrica, tal com s'hi hauria de representar o, si més no, a mi així m'ho sembla. Per tant jo seguiré escrivint *migeval*, que té justament el significat de *llarga època intermitja de la història*, com és el *medio aevum* llatí.

En el *Diccionari de sinònims i antònims* de S. Pey Estrany, Editorial Teide 1986, no hi figura la paraula *medieval* ni *migeval*. En el *Diccionari Cat. Val. Bal.* d'Alcover, Mallorca 1979, anota *medieval*, on segons ell, diu *la forma menys recomanable és migeval*, però hi afegeix que és un adjectiu *format modernament damunt el llatí 'mediu aevu'* que equival a *Edat mitjana*, i a la vegada reafirma que és *pertanyent a la edat mitjana*. Llavors, si pertany a l'Edat Mitjana, com no pot ésser Migeval? Amb tot el respecte no

ho acabo d'entendre, tot i que es tracta d'un bon diccionari.

Una altra d'aquestes paraules compostes és com quan hom escriu o vol remarcar per exemple, *paraula d'origen iber-basc* o bé *catalana-aragonesa* i altres de semblant estil, on tot seguit es corregeix com a *ibero-basc* o *catalano-aragonesa*. Sembla que calgui parlar en castellà, o bé per allò de semblar més intel·lectual, on es veu que la fórmula primera no serveix, que cal aplicar el *ibero* i el *catalano* com si la inicial no sigui prou representativa en el propi idioma català, a no ser que se li vulgui aplicar la fórmula llatina, però aquesta pràctica o explicació no l'he trobada en cap indret de consulta. Dit d'altra forma, sembla que es vulgui fossilitzar l'idioma català i que finalment desaparegui, quan un idioma ha de permetre l'adopció de noves expressions, però no de barbarismes per la influència estrangera com s'està portant a terme. He dit.

La curta frase del citat, he dit, conté l'aspecte gramatical indirecte del subjecte *jo* del verb *he* i el predicat *dit* en dues paraules. Aquesta curta frase fou molt usada pels catalans entre finals del segle XIX i principis del XX, especialment als Jocs Florals. Avui dia ha desaparegut per allò que es tracta, sembla, d'una

expressió arcaica. La curta frase és d'origen àrab, és un *hadit*, mot que vol dir simplement *allò que està escrit i es pot llegir o s'ha llegit*, i els àrabs eren molt afecionats a l'escriptura i la poesia, la seva *qasida*.

Cal posar com a exemple un recull de moltes *qasidas* o *hadits*, reunides a *Las mil mejores poesias de la lengua castellana*, on molts autors coneguts, tant catalans com castellans, recolliren els *hadits* àrabs si bé en llengua castellana, on trobareu Rafael Alberti, Leonardo de Argensola, G. Adolfo Bécquer, Joan Alcover, Joan Boscan, M. Cervantes Saavedra, Quevedo i molts altres, amb molts romanços inèdits com el *Romance del rey moro que perdió Alhama*, *Romance del rey moro que perdió Valencia*, *La Odalisca*, *El Piyayo*, *El poema de la raza* i un llarg etc., molts recollits molt tardanament i molts d'ells anònims com he dit, on tot el conjunt, però, demostra *lo dit*.

Altre article neutre, el *lo*, tampoc no es pot escriure, segons es diu per arcaic, no es pot escriure *lo Pelat*, *lo blau-grana*, *lo...* però l'article el conserven regions com la dels gironins, lleidatans, valencians i mallorquins i llavors *no lo podem escriure ni parlar xic, ma que té collons*, ja que sembla que aquí cal parlar un català barceloní molt castellanitzat, no't fot, i esborrar la parla dels provincians. L'home del temps diu un *halo* en comptes d'un rotlle, rogle o corona. Quan es parla de la pagesia destaca una *barrica* en comptes d'un bocoi o tina, n'hi ha un munt. Això sí, s'estudia molta filologia catalana on els mots arcaics es veu que no hi poden entrar, s'eliminen, cal anar de pressa, portar pressa, viure de pressa, cal córrer a

gran velocitat, el rellotge marca el temps, es fa tard per anar a la cantonada, molts van estressats, altres s'estavellen, calen espais, entrades i sortides per a minusvàlids... Quina mena de vida és aquesta?

Tampoc no puc escriure la paraula o petita frase com l'acte de *fer o faig puntapeu* perquè diu que aquesta no es troba al diccionari, i si no hi és no es pot escriure [?]. Molt bé, doncs que li posin; què vol dir *fer puntapeu*?, és el mateix que en castellà *hacer hincapié*, doncs es tracta justament d'això, el fet de fer força amb la punta del peu, o apuntalar-se amb el peu per desenvolupar una força, molt al contrari de la puntada de peu a una pilota, o el joc de pilota on no hi te res a veure, però anem per la qüestió.

Existeix un document mi-geval sobre la marineria catalana de l'any 1259, en època del rei en Pere tercer, on els mariners reclutats havien de portar sendes ballestes, a més dels dards corresponents a *cascú cc viratons*, *C de prova* e *C de matzem*, o sigui cent amb punta prima i cent de punta doble o gruixuda, així com *espa*, *scrops* (esclops de fusta) e *puntapeu* (article publicat per mi al Butlletí Revista *La nostra mar*, any 1992, p. 51-55), i dit *puntapeu* consisteix en una fusta o mena de barra adient per recolzar el peu quan es remava per tal d'aplicar més energia al rem. La paraula ha quedat al castellà i aquí, com és arcaica, s'ha esborrat, no es pot dir, no es pot escriure, tot i que només la conserva el *Diccionari Català Valencià Balear*, però, és clar, és un diccionari que no tot-hom pot tenir a l'abast, i els programes d'Internet no ho donen, van per feina, per fer més diners, és el món capitalista, no per fer aclariments d'aquesta mena.

Antoni Ferrer i Martí



L'església de Massanet de Cabrenys. Foto: Arxiu

DE BARGALLONS I CORRELONS

ELS BARGALLONS

Bargallons o margallons?

Una tendència molt estesa per referir-se a la petita palmera autòctona, de nom científic *Chamaerops humilis*, que té el seu límit més septentrional d'expansió espontània al massís de Garraf, és dir-ne 'margalló'. I si algú gosa dir-ne, tal com penso jo que hauria de ser, 'bargalló', sempre surt el llest de torn que assegura, amb ridícula suficiència —i ho dic perquè m'hi he trobat moltes vegades—: "És diu *margalló*..., no *bargalló*".

En canvi tothom accepta la paraula *bargalló* com a antroponim, i des de l'antroponímia ha arribat també a la toponímia, de manera que són molts, per exemple, almenys al Penedès, els masos dits mas Bargalló.

La primera cosa a fer per a aclarir si cal dir *bargalló* o *margalló*, és, evidentment, mirar el diccionari Fabra, i, en contra del que suposen els savis que he esmentat més amunt, la paraula *bargalló* hi figura com a paraula admesa i, per tant, perfectament correcta dintre de la llengua estàndard. Encara que, també, si no hi fos, això no significaria res, perquè tots sabem prou bé que en el diccionari Fabra no hi ha totes les paraules catalanes correctes: altres que no hi són, són perfectament usables i no poden ser blasfemes per ningú.

El que passa és que quan Fabra va introduir en el seu diccionari el mot *bargalló* el va anotar

com a "*m. Margalló*". Aquesta anotació pot induir persones que no saben com s'ha de manejar el diccionari, a creure que la forma bona és la de *margalló* i que *bargalló* és una forma secundària, fins i tot, potser pensen, poc recomanable. En aquest parany han caigut pràcticament tots els botànics i com que en els llocs on aquesta palmera no creix en forma salvatge, que és a tot Catalunya del Penedès per a amunt, els que usen aquesta paraula l'han apresada als llibres, hi ha una majoria de catalans que creu que ha de dir *margalló* i no *bargalló*.

Remetre de *bargalló* a *margalló* ho fan, a més del Fabra, i segurament seguint-ne l'exemple, el diccionari de 1995 de l'IEC, el Gran Diccionari publicat el 1998 per l'Enciclopèdia Catalana —com també, lògicament, la mateixa GEC—, i entre els botànics Masclans¹ i segurament altres.

En canvi, el diccionari Alcover prefereix el procés invers. A la paraula *margalló* diu "**MARGALLÓ** m.: V. BARGALLÓ". I l'explicació que dona del mot *bargalló* és: "**BARGALLÓ** (amb ses variants **MARGALLÓ** i **GARBALLÓ**) m. l. Planta palmàcia: *Chamaerops humilis*; cast. *palmi-to*, *margallón*. És una palmera..." etc. Joan Coromines, en el seu diccionari etimològic, quan esmenta *bargalló* remet a *barballó*². Si ho fa és perquè en les seves elucubracions intenta relacionar la seva etimologia amb la de la planta dita *barballó*, que és el "nom

comarcal de l'espigol al nord-est de Catalunya"

Àrees lingüístiques

Sembla doncs clar que *bargalló* i *margalló* són dues variants de la mateixa paraula i, d'acord amb la informació proporcionada tant per Alcover com per Coromines, són dues variants usades en territoris diferents dels països de parla catalana.

Segons l'Alcover, *bargalló* és diu a Tarragona, Tortosa, Ulldecona, València, i podria haver-hi afegit —ja se sap que les referències d'Alcover no són exhaustives i que depèn del que li comunicaven els seus corresponents— també al Penedès, fet, aquest últim, del qual puc donar testimoni personal. Pel que fa a *margalló* es diu a Reus, Ulldecona, Castelló, Lluçena, València, Gandia i Pego.

Sobre la distribució geogràfica, doncs, d'aquesta paraula, Coromines diu³ que "en el Nord persisteix la forma amb inicial *b-*: *bargalló* sentit a Benifallet per a una palma que en fan cabassos als marges de l'Ebre i ben coneguda aquesta forma a Tortosa (BDC III, 87; Vergés i Pauli, *Espumes de la Llar* v, 36)". I segueix: "Des d'allí cap al Sud ha preponderat, ja des d'antic, una forma amb assimilació nasal *margalló*, que ja fou la usada c. 1500 per l'autor valencià del *Somni de Joan Joan* i que tinc sentida a la Serra de la Calderona i a molts altres pobles del Regne, ja «*margallons*: palma agrestis» el 1575, en Onofre Pou, p. 50".

Pel que fa a les Illes, per a designar el *bargalló* es fa servir la paraula *garbaíó*⁴, metàtesi ieística de la paraula usada al Principat.

És a dir, i com a resum, el nom d'aquesta planta al Principat i a les Illes és la de *bargalló* —en aquest segon cas amb una variant metatètica—, al País Valencià la de *margalló* i hi ha una zona de transició a la part sud del Principat en què es fan servir ambdues formes.

Evolució històrica

Diacrònicament, Coromines assegura que "totes les dades més antigues coincideixen a presentar la inicial *b-* i no *m-*"⁵. I en un altre lloc anota el fet que "*bargallons* s'hagi convertir modernament en *margallons*"⁶.

Respecte a aquestes "dades antigues", Alcover, i també Coromines —que no sembla disposar de gaires més fonts que Alcover—, documenten *bargalló* en el segle XIII en un vocabulari atribuït a Ramon Martí⁷, en l'inici del segle XIV a la *Crònica* del rei Jaume I de fra Pere Marsili, en una traducció catalana del segle XIV d'un llibre medicinal àrab, *Libre de les medicines particulars*, i en el XV en una cançó de Nadal.

Margalló, segons Coromines⁸, està documentat vers 1500 al *Somni de Joan Joan*, en 1575 a Onofre Pou i, ja posteriorment, a Sanelo (s. XVIII-XIX), Torres Fornés (s. XIX-XX), Blasco Ibañez (s. XX), Gadea (s. XX), Porcar (s. XX).

Resumint, el nom primitiu del *Chamaerops humilis* va ser el de *bargalló*, nom que en la seva propagació cap al sud es va convertir en *margalló*, per haver sofert, diu Coromines, una "assimilació fonètica *b-ns > m-*"⁹, produïda, segons ell, per la seva "amargor... i la influència del conegut nom de planta *margall*"⁹, i actualment *bargalló* es diu, a grans trets, a Catalunya i les Illes i *margalló* a València.

Bargalló / Margalló com a antropònims

Ve a corroborar que el nom usual d'aquesta planta a Catalunya hauria de ser, si no hagués patit les pertorbacions degudes a influències cultes, *bargalló* i no *margalló*, l'estadística de les freqüències amb què aquestes dues paraules són usades com a cognom al Principat. Segons l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) són 2.363 els catalans que es diuen o bé *Bargalló* o bé *Margalló*. Els que tenen *Bargalló* com a primer o segon cognom són 2.232, el 94,46 % del total¹⁰, i només són 131, el 5,54 %, els que es diuen *Margalló*.

La diferència és notable i instructiva. I encara no és segur que en la minoria de catalans que es diu *Margalló* el seu cognom faci referència al *Chamaerops humilis*, perquè també podria ser que es tractés d'un diminutiu de la planta *margall*, el *Lolium perenne*.

Conclusió pràctica

En contra de la creença, àmpliament difosa a Catalunya, que la paraula adequada per a designar el *Chamaerops humilis* és *margalló*, creença derivada de la decisió de Fabra de posar en el seu diccionari *margalló* com a primera accepció, i de remetre-hi la paraula *bargalló*, en el Principat l'única forma recomanable per anomenar l'esmentada palmera és la de *bargalló*. La forma *margalló* és la pròpia i recomanable del País Valencià. Insistir a parlar de *margallons* a Catalunya és, per posar un exemple, una pràctica tan exòtica com entestar-se a dir *al·lots* als adolescents del Principat en comptes de *nois*, o *nois* als de les Illes en comptes d'*al·lots*. Tant *al·lots* com *nois* són paraules perfectament catalanes, però cada una s'ha de fer servir en la seva àrea pròpia. De la mateixa manera cal dir a Catalunya *bargalló* i a València

margalló. A Catalunya, *margalló* no té raó de ser.

ELS CORRELONS

Noció de *correló*

Igual com la paraula *bargalló*, la paraula *correló* és un mot del sud català. Cert que com diminutiu de corral es fa servir a tot Catalunya, però al sud del Principat té, també, un altre significat específic, el de 'carrer curt i estret', i amb aquest sentit forma la part genèrica de molts topònims. És a dir, igual com acostumem a dir el *carrer tal*, del Penedès a l'Ebre es diu també el *correló tal*. La meua intenció no és pas descobrir aquest significat, ja recollit en el diccionari Alcover i acceptat pel diccionari de l'Institut de 1995, sinó intentar argumentar que la grafia correcta d'aquesta paraula no és *corraló* sinó *correló*.

Començaré per una petita precisió respecte al significat de *correló*. El diccionari de l'IEC diu: "**corraló** m. Atzucac". I d'atzucac es diu: "**atzucac** m. Carreró sense sortida". És a dir, el diccionari suposa que '*corraló*' és un 'carrer curt, estret i sense sortida'. I això no és pas veritat. A tot el Penedès un *correló* és, certament, un carrer curt i estret, però en l'ús popular no s'inclou a aquesta definició cap altra condició.

Dit d'altra manera: un *correló* és un *correló* tant si té sortida com si no la té, i el primer d'aquests dos casos acostuma a ser el més freqüent. En puc donar un exemple, fins i tot anecdòtic. A Canyelles (al Garraf, és a dir al Penedès) hi ha un carreró amb un extrem tancat que té el nom, popular però acceptat en el nomenclàtor oficial, de carrer *Que no Passa*, i a prop d'ell hi ha un altre carrer amb el nom, també oficial, de *Correló* —escrit així, amb 'e'—, que és un carrer curt i estret però amb sortida pels dos extrems. I en podria donar molts més exemples.

I una anotació històrica. L'actual carrer de Freixas, de Vilanova, era qualificat en 1500, segons anotació de l'historiador Josep Antoni Gari, com a *carreró*, i en canvi, en la Nova Recanació de 1818 es diu que el pagès Pau Pi ha de pagar contribució per un celler que té al "*correlló* del Freixas" ¹¹. El *carreró* ha passat a ser, en el segon text, *correlló*.

És a dir, un *correlló* pot ser en alguns casos un 'atzucac', però no necessàriament ho ha de ser. Per això, molt encertadament, el diccionari Alcover defineix '*corraló*' o bé com un 'corral petit' o bé com un 'carrer curt i estret', sense esmentar per a res que tingui o no sortida.

Pel que fa a l'àrea territorial d'ús de la paraula *correlló*, el DCVB el cita com a propi del Baix Llobregat (S. Feliu de Llobregat), de l'Alt Camp (Valls) i del Baix Camp (Duesaigües). I també diu que surt en unes notes barcelonines dels anys 1804-1820. A més d'aquests llocs, es fa servir correntment a moltes poblacions de les tres comarques penedesenques. Jo l'he sentit a Sitges, a Ribes, a Canyelles, a Vilafranca i a Santa Oliva. Per tant, es tracta d'una paraula pròpia d'un territori que va, almenys, des del Barcelonès fins al Camp de Tarragona.

Grafia de *correlló*

Si passem a la seva grafia, ja he dit abans que penso que ha de ser la de *correlló*, amb una 'e' a la segona vocal. La raó és la següent, *correlló* no ve de *corral* sinó de *carrer*, és un '*carreró*'. I el pas de *carreró* a *correlló* s'ha produït per dues dissimilacions successives.

En primer lloc, la concurrència dels dos sons vibrants iguals i pròxims, la -rr- i la -r- han produït una dissimilació del segon d'ells que s'ha convertit en -l-. *Carreró* ha passat a ser *carrelló*. És el mateix canvi que s'ha produït en una paraula que

hi està emparentada, *carrerada*, que popularment és dita *carrellada*. Joan Veny m'ha indicat una altra paraula en què s'ha produït un fenomen similar: a Santanyí d'una *barrera* en diuen una *barrela*.

Transformat *carreró* en *carrelló*, encara queden en aquesta paraula dos sons pròxims idèntics: les dues vocals neutres escrites respectivament -a- i -e-. I, per aquest motiu, en la primera d'elles es va produir un nou canvi dissimilatori per facilitar-ne la pronunciació: la -a- es va convertir en -o-. És a dir un *carrelló* va passar a ser un *correlló*, transformació afavorida per l'existència de la paraula homòfona *corraló*, diminutiu de *corral*.

Si, doncs, com he mirat de mostrar, aquestes han estat les mutacions sofertes per la paraula *carreró*, de les vocals de la paraula, l'única que no ha canviat ha estat la -e- i, per tant, cal continuar escrivint-la -e- com en el mot original: un carrer curt i estret és un *correlló*, no un *corraló*.

Resum

Correlló no ve de *corral* sinó de *carrer*, i per tant, els *correllons* del Penedès i d'altres comarques s'han d'escriure *correllons*, no *corralons*. El DCVB, que distingeix molt bé el dos significats de *corraló*, els escriu, però, amb una mateixa grafia. Penso que Alcover hauria hagut de fer dues entrades diferents, una per a *corraló*, un 'corral petit', i una altra per a *correlló*, 'carrer curt i estret'.

Ignasi M^a Muntaner

Bibliografia i notes

1. Francesc Masclans: *Els noms de les plantes als Països Catalans*, Granollers-Barcelona (Mont-blanc - Martín) 1981, p 47
2. DECLC vol. I, p. 650, c. 1, l. 51
3. DECLC vol. I, p. 637, c. 1, l. 1

4. Segons Alcover garbaïó a Mallorca i garbaó o garbó a Menorca. Segons Coromines (DECLC vol. I, p. 637, l. 30), citant el Butlletí de Dialectologia Catalana, "la forma de Mallorca i Menorca... és *bargayó*".

5. DECLC vol. I, p. 637, c. 1, l. 23.

6. DECLC vol. 5, p. 486, c. 2, l. 30.

7. DECLC vol. I, p. 636, c. 2, l. 50.

8. DECLC vol. I, p. 638, c. 1, l. 39 ss.

9. DECLC vol. I, p. 637, c. 1, l. 25.

10. Tal com es podia suposar, la freqüència del cognom *Bargalló* és molt més gran en les terres del sud del Principat en les quals el *bargalló* és una planta espontània. Deixant de banda el Barcelonès, i en la seva àrea d'influència el Baix Llobregat i el Vallès, amb una població d'al·livi, troben 351 incidències del cognom *Bargalló* al Baix Camp, 183 a la Ribera d'Ebre, 142 al Priorat, 124 a l'Alt Penedès i 119 al Tarragonès. En canvi entre totes les comarques pirinenques només el trobem en 32 casos.

11. Dec aquesta informació a Vicenç Carbonell i Virella. Pel que fa a la localització exacta dels textos esmentats, Carbonell dona per al text de Gari, José Antonio GARI Y SIUMELL, *Descripción e historia de la villa de Villanueva y Geltrú, desde su fundación hasta nuestros días*, Vilanova 1963 p. 62, i per al de la recanació, "Nova Recanació" de 1818 (Arxiu Municipal de Vilanova Reg. 1489), en l'apartat de la "Territorial Contribució" (AMV, Reg. 1492).



Bargalló de Rocacrespa. Foto: V. Carbonell

LA PLATJA LLARGA: UN ESPAI PROTEGIT, PER A TOTS

Després de més de dos anys de feina i negociacions, s'ha trobat una solució per aconseguir la preservació de la Platja Llarga de Vilanova i la Geltrú.

Malgrat les notícies negatives de mesos anteriors, unes que vaticinaven la construcció de 1.800 pisos al sector de La Millera (no urbanitzable i a tocar de la platja), i d'altres que semblaven donar per acabades les negociacions, finalment fa unes poques setmanes que arribava la bona notícia:

L'INCASOL, l'ajuntament de Vilanova i els promotors -Subirats Berenguer, SA- han signat 3 convenis que han permès un acord satisfactori per a les 3 parts.

La signatura d'aquests 3 convenis es va debatre i aprovar al ple del dia 18 de setembre de 2006. L'aprovació va comptar, no només amb el suport dels 3 partits del govern municipal, sinó també amb el suport de CIU des de l'oposició, fent-se realitat el desig manifestat per l'alcalde reiteradament, per garantir la viabilitat de l'acord a llarg termini, en cas de possibles canvis futurs de majories. Canvis que tot sembla indicar que a la Generalitat no es produiran. Amb aquest escenari, la reedició del tripartit, la preservació de la Platja Llarga pot tenir el futur garantit.

Simultàniament a la signatura d'aquests tres convenis tot sembla indicar que se'n va signar un quart entre l'Ajuntament i Medi Ambient de la Generalitat. Aquest quart conveni, que la Plataforma encara no ha pogut consultar, permetria iniciar accions a curt termini

sobre la regeneració de la Platja Llarga després d'anys i anys de desídia i incúria.

La solució trobada

El contingut dels 3 primers convenis, a grans trets, és el següent:

Segons el conveni signat entre INCASOL i Subirats Berenguer, aquesta empresa permutarà les parcel·les edificables que té a la Platja Llarga per altres parcel·les que l'INCASOL té a d'altres llocs de Catalunya, de manera que al final del procés, les parcel·les de la Platja Llarga seran de l'INCASOL i Subirats Berenguer passarà a tenir parcel·les a d'altres poblacions del país, on podrà edificar.

Segons el conveni entre INCASOL i Ajuntament, els drets edificatoris que l'INCASOL passarà a tenir a la Platja Llarga, després de l'intercanvi abans esmentat, no es construiran a la platja, sinó que es transferiran al sector de Vilanova conegut com a Eixample nord.

Aquest és un sector de Vilanova que ja és urbanitzable actualment i que es preveia urbanitzar en els propers anys i en ell s'incrementarà l'edificabilitat global, per donar cabuda a aquesta edificabilitat procedent de Platja Llarga.

Cal dir que aquests intercanvis no són 1 a 1, és a dir, després del procés, Subirats Berenguer podrà construir 2,4 vegades el que podria construir a Platja Llarga (en termes urbanístics es diu que tin-

drà 2,4 metres quadrats de sostre edificable per cada metre quadrat de sostre edificable que tenia a Platja Llarga).

Per a aquests 2,4 m² de sostre edificable, en certa manera, es pot considerar que ja els tenia l'INCASOL "disponibles" en d'altres llocs del país, és a dir, d'alguna manera s'haguessin acabat construint, tot i que amb un percentatge molt més elevat de caràcter públic. Aquest és un dels preus a pagar per l'acord.

En canvi, a Vilanova, si a la Platja Llarga estava previst construir 1 ara es construirà 2,4 a l'Eixample nord, és a dir, es produirà un increment de l'edificabilitat prevista inicialment, tot i que localitzada en un sector, com l'Eixample nord, que per les seves dimensions (més de 100 hectàrees) i localització (allunyat del mar i adjacent a la ciutat compacta), sembla molt més adient per a ubicar-hi edificis que la Platja Llarga. Aquest increment d'edificabilitat és un altre dels preus a pagar per l'acord.

Finalment, l'últim conveni que ens queda per explicar (entre Subirats Berenguer i l'Ajuntament) defineix com es resol el que fins ara estava previst a Platja Llarga (despeses, terminis, etc.) i com s'assegura que l'Ajuntament durà a terme l'adaptació del planejament necessària per permetre l'augment d'edificabilitat a l'Eixample nord.

Cal tenir clar que els convenis no ho resolten tot en el moment de la signatura, sinó que defineixen uns terminis i un procediments que

s'han d'anar acomplint perquè tot arribi a bon port.

De totes maneres, el suport de les 3 parts implicades –Generalitat (a través de l'INCA-SOL), Ajuntament i promotors- i la voluntat de preservació del poble de Vilanova, - amb 4 dels 5 grups municipals donant suport a la solució trobada, semblen garantir que els convenis s'executaran correctament fins al final.

La Talaia dins la Plataforma Salvem la Platja Llarga Agraïment de la Plataforma

Des de l'Agrupació Excursionista Talaia hem participat en la lluita per salvar la Platja Llarga, amb tenacitat i il·lusió, conjuntament amb d'altres entitats de Vilanova, com l'APMA o l'Associació de Veïns de Moli de Vent o la Comissió de Medi-Ambient de la UPC, dins la plataforma Salvem la Platja Llarga.

Han estat molts mesos de treball (gairebé 50 documents signats i presentats a 7 administracions), molts dies d'alts i baixos en què era necessari mantenir l'esperit positiu i la confiança, nombroses reunions amb tècnics i alts càrrecs per exposar els valors de la Platja i la voluntat de salvar-la del poble de Vilanova...

Dins les parets de la Talaia hauran quedat moltes hores de debats i repartiments de feines, moltes tensions, i també, per sort, moltes anècdotes i moltes rialles, sempre parlant de la Platja Llarga.

Era al nostre local on s'ha reunit habitualment la Plataforma, que des d'aquí vol agrair als socis i sòcies de l'entitat, i a l'entitat en el seu conjunt, el suport logístic, econòmic, anímic, material, etc., etc. que "la Talaia" ha donat a la Plataforma en tot moment.

També han estat moltíssimes les mostres de suport que els membres de "la Talaia" ens han anat donant a títol personal i que des d'aquí volem agrair també, públicament.

Queda molt per fer

Tot i que la solució tro-

bada és ja irreversible, tan sols és un pas més en el procés per preservar la Platja i el seu entorn immediat. S'inicia ara una nova etapa on cal passar de les paraules als fets.

Recordem que la Platja, tot i no haver-se edificat, segueix amb uns aiguamolls dessecats parcialment amb terres, amb grans esplanades aterrades, amb nombrosos residus abocats arreu....

L'objectiu a assolir és la creació de l'espai natural protegit "Platja Llarga - Prat de Vilanova", tal com ha demanat la Plataforma des del primer moment.

Aquest espai protegit ha de ser sostenible a llarg termini i ha d'estar format per la Platja Llarga, la Millera, el Prat de l'Escarré i l'extrem occidental de l'Ortoll: les terres que formaven l'antiga llacuna del Prat de Vilanova i que s'han mantingut lliures d'edificacions. La solució donada a la Platja Llarga permet la creació d'aquest espai, ja que els altres sectors són no urbanitzables (exceptuant l'extrem occidental de l'Ortoll, que podria ser fàcilment preservable com a zona lliure).

Cal posar fil a l'agulla, començant per la Platja Llarga, i transformar aquest espai, degradat per anys i anys de deixadesa, en un espai que pugui recuperar plenament els seus valors naturals. Sembla que un conveni ja signat entre l'Ajuntament i el Departament de Medi Ambient pot iniciar aviat aquest camí.

Les valuoses comunitats vegetals de la platja, i la seva fauna, com l'emblemàtic corriol cama-negra, que ha constituït el símbol de la campanya de preservació, necessiten respecte i sobretot mesures actives de restauració per tal que puguin recuperar la seva esplendor originària.

Des de la Plataforma exigirem a les Administracions, no només que es compleixin els convenis signats que han resolt el conflicte des d'un punt de vista

urbanístic, sinó que es recuperi la Platja amb mesures efectives, que haurien d'haver-se adoptat fa molt de temps. La nostra acció futura immediata anirà dirigida principalment, però, al seguiment acurat del 4t conveni (és a dir el signat, aparentment, entre Ajuntament i Medi Ambient de la Generalitat però que encara no hem tingut oportunitat de conèixer).

L'actitud vigilant de tots ha de continuar per assegurar que l'espai es protegeixi realment.

Cal que entre tots aprenem a cuidar la Platja, canviant les nostres actituds personals i fent-les més respectuoses: els gossos deslligats espanten la fauna i malmeten la vegetació; el trepig de bicis i persones degrada les dunes i fa desaparèixer les espècies més sensibles... Si us plau, quan aneu a la Platja intenteu caminar a la vora de l'aigua i feu que el vostre pas per aquest indret no el deixi pitjor del que estava quan hi heu arribat.

Una lliçó per a tots

No volem acabar aquest article sense felicitar-nos per l'èxit aconseguit i les moltes coses que hem après en aquesta lluita: el valor de l'esforç i la tenacitat, la possibilitat de transformar una realitat pretesament inamovible, la importància de sumar personalitats i coneixements diferents en una lluita comú, el valor del treball en equip, la força dels esperits positius, el poder amagat dels ciutadans, ...

Moltes veritats i moltes vivències que ens han transformat a tots i que creiem que són una prova més que un altre món és possible.

Finalment, estem segurs que moltes i moltes generacions, de Vilanova, catalans, o d'arreu d'aquest planeta, podrem gaudir del petit-gran tresor de Vilanova: la Platja Llarga, ara de tots.

Clara Racionero
(per la plataforma
Salvem la Platja Llarga)

TEIXITS PER COMBATRE EL FRED

Després de l'estiu calorós i una tardor no menys calenta, cal que pensem en l'arribada del fred. La neu, el fred i els camins glaçats que ens podem trobar en el desenvolupament de les nostres activitats fan que hàgim de canviar la manera de protegir-nos per adaptar-nos a la nova situació.

En aquest capítol tractem de donar a conèixer alguns dels teixits i equipaments més adients per combatre el fred.

Per començar recordarem que, a part de tenir cura de les particularitats de cada activitat, hem de contemplar algunes qüestions bàsiques molt importants:

1a. Utilitzar el sistema de capes per vestir-nos; aquest és el millor sistema per protegir el nostre cos de les inclemències climàtiques.

2a. Fer servir teixits adients pel fred per protegir totes les parts del cos.

3a. Buscar vestits que s'ajustin al nostre cos per evitar les pèrdues de calor. Aquestes pèrdues es produeixen bàsicament pels punys, el coll i el cap; també els peus són una part molt important a protegir.

Per a les primeres capes, recordem la que està més propera al cos com una segona pell. Si a l'estiu ens ha de mantenir secs, en el fred hivern també ha de proporcionar escalfor.

Per aquest menester s'utilitzen teixits amb filaments més llargs, que facin una petita

cambrà d'aire entre el teixit i el cos que eviti la pèrdua ràpida de calor, alhora que permeten la transpiració per mantenir-nos al mateix temps secs.

Entre aquests teixits en tenim alguns que són al mateix temps elàstics, així permeten un millor ajust al cos i per tant milloren el rendiment dels teixits, ens permeten la llibertat de moviments alhora que també poden reduir els efectes del vent. La petita compressió que fan sobre el cos pot influir a reduir la possibilitat de lesions provocades per les aturades brusques en l'activitat en alguns esports.

Entre aquests teixits podríem situar el POLARTECH POWER STRECH, segurament un dels més eficaços.

En algunes activitats molt

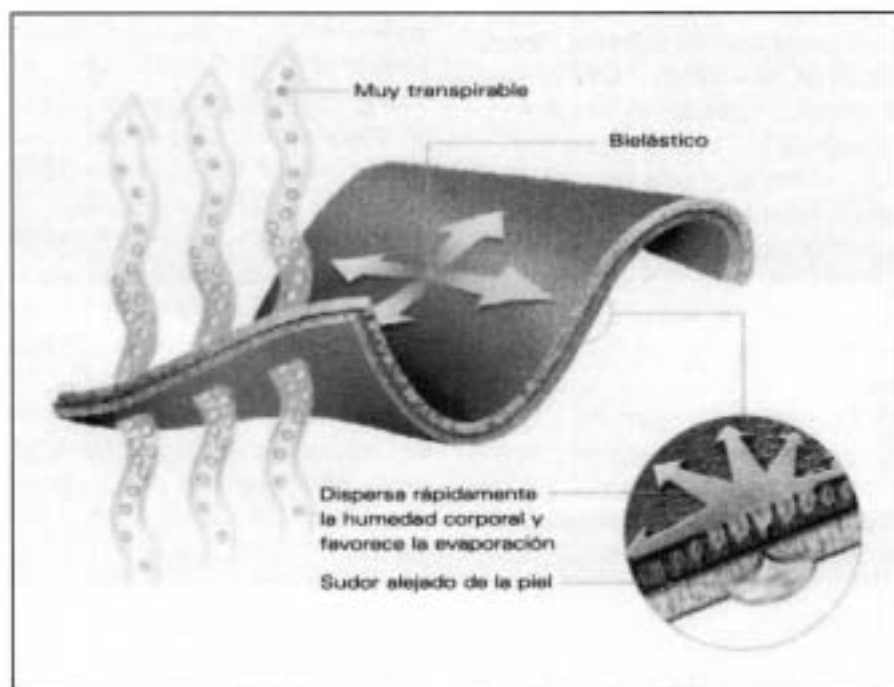
aeròbiques en condicions de molt fred podríem utilitzar un POWER DRY com a primera capa i un POWER STRECH de segona.

Com a segona capa l'aïllant. Tenim un gran ventall de teixits intel·ligents, cada un amb propietats diferents segons les necessitats, de l'esport o de l'activitat que hàgim de realitzar.

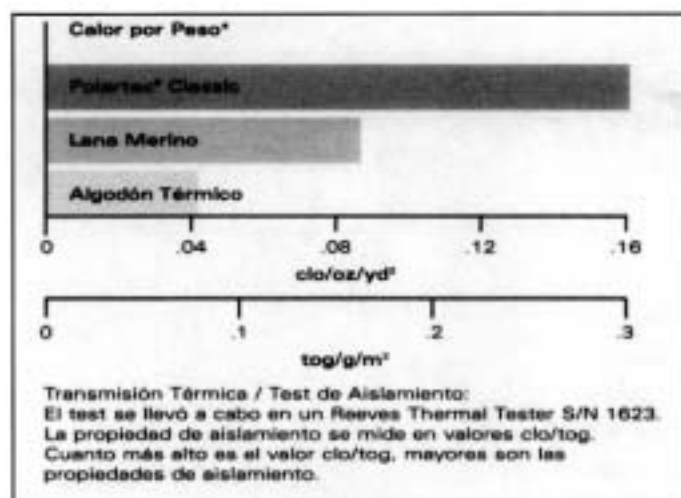
Tenim teixits de diferents gramatges, de comportament divers enfront del vent, la neu i la pluja. Així doncs tindrem present, per tenir una guia, les principals virtuts d'alguns dels materials.

Com que ens guiem pel pes del material, en primer lloc tenim el nomenat MICRO, aquest és un teixit lleuger i de tacte molt suau.

Després els de gramatge



GRÀFIC 1 POWER STRECH



TEST CALOR PER PES CLASSIC 300
100, que podem utilitzar com a primera o segona capa aïllant, un jersei de poc pes.

També tenim gramatges 200 i 300, el primer més lleuger i el segon una mica més pesat i més calent.

Per aconseguir efectes contra el vent -com anteriorment ja havíem explicat- tenim teixits que al mateix temps de mantenir-nos aïllats actuen contra el vent de manera lleugera i alguns de manera total, com els WIND PRO o els WIND BLOCH, aquests últims són per actuar com a última capa i els primers com a segona, donant bons resultats sota la jaqueta impermeable de l'última capa.

Com ja havíem comentat, els bloquejadors totals del vent porten una membrana resistent al vent i transpirable, però si al damunt hi portem una tercera capa, també amb membrana impermeable, estem dificultant la transpiració i per tant dificultant el bon funcionament dels teixits interiors.

Actualment un dels sistemes més emprats pels muntanyencs és l'anomenat SHOF SHELL. Aquests tipus de teixits van més enllà dels clàssics sistemes de dues capes, són una capa única de protecció contra les diverses condicions climatològiques, i transpiren millor, són resistents a l'abració, elàstics, i

fan l'activitat més còmoda i agradable.

Cal tenir present que aquests teixits són per fer activitat. Si s'utilitzen per lluitar contra el fred en situacions estàtiques són desaconsellables o cal utilitzar-los amb capes de

protecció exteriors. Alguns són més calents que d'altres, cal contrastar el gramatge del teixit aïllant interior i el tipus de membrana per valorar quin és el més adient a la nostra activitat.

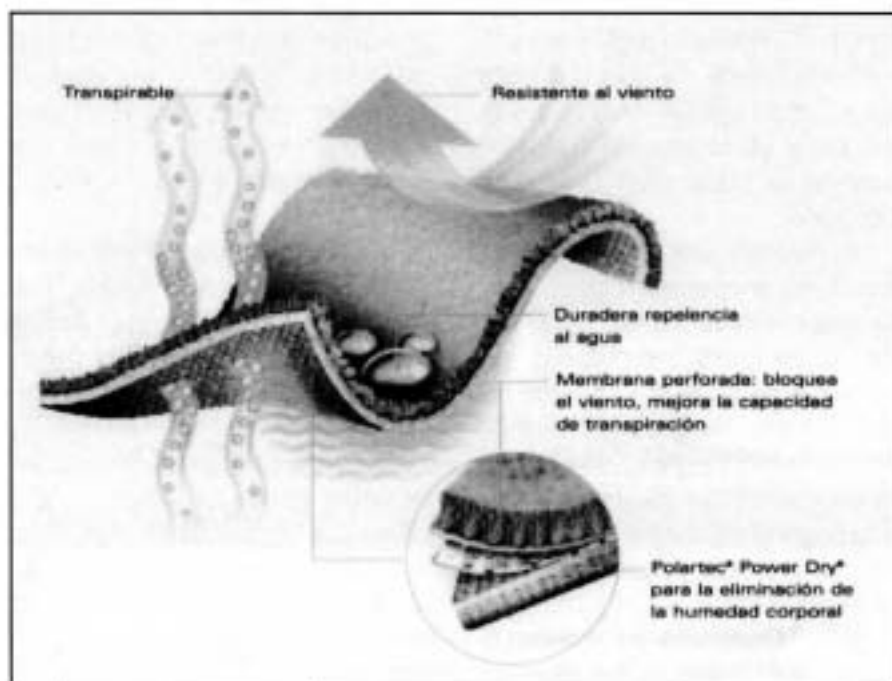
Per a les terceres capes tenim un bon nombre de teixits amb prestacions més o menys similars; el que sí és necessari és que aquesta capa sigui impermeable totalment al vent i a l'aigua, que transpiri, i que estigui confeccionada de manera que ens aporti la màxima protecció, que tingui una bona caputxa (que hi càpiga el casc), que tingui butxaques altes per si hem d'utilitzar un arnès per assegurar-nos i no

ens volem quedar sense butxaques, aquestes són molt útils si són fondes per escalfar-nos les mans o per guardar un moment els guants o el que necessitem. També han de tenir un faldó interior que es pugui desmuntar si no es precisa per evitar l'efecte xemeneia i perdre l'escalfor del cos, els punys, el coll i la part inferior de la jaqueta s'han de poder ajustar totalment al nostre cos per evitar la pèrdua de calor i disminuir l'efecte del vent.

Per aquests tipus de materials s'utilitzen diverses varietats de teixits, elàstics, semi-elàstics, rígids o combinacions d'ambdós teixits. Entre les membranes més utilitzades en tenim de diverses particularitats i prestacions més transpirables, més elàstiques i amb més o menys resistència de columna d'aigua.

És recomanable que les costures estiguin degudament segellades tèrmicament per garantir l'estanquitat.

Aquestes premisses ens poden servir igualment per a les cames, si més no aquestes extremitats acostumen a ser menys sensibles a les inclemències climàtiques.



GRÁFIC POWER SHIELD. GRÁFIC WIND-BLOC

En general s'acostuma i es lògic portar uns pantalons que estiguin fabricats amb teixits elàstics i repel·lents a l'aigua i la neu; aquests materials també poden tenir filats tèrmics com el thermolite o llana merino, alguns en la seva composició porten fils de cordura en un percentatge suficient per fer-los molt resistents a l'abració. Si volem més protecció, podem posar al damunt un pantalon impermeable i en cas necessari unes bones polaines perquè no ens entri la neu a les botes.

Uns dels millors teixits per a pantalons de muntanya a l'hivern podria ser el Dryskin Extreme i Dynamic de Schoeller, les cordures elàstiques també són equipaments eficients. Per altre costat el cotó tradicional és molt confortable, però si es mulla li costa molt de secar, per tant no són recomanables per a activitats d'alta muntanya.

Per finalitzar farem un repàs a les parts més exposades del cos: les mans, el cap i els peus.

Per a les mans tenim infinitat de materials més calents, amb més o menys sensibilitat, impermeables més llargs, curts, etc. Per les mans i els punys se'ns pot escapar moltíssima escalfor, per tant, per a activitats amb ambients molt freds hem de portar guants que puguin ajustar-se per sobre del puny de la jaqueta o que la jaqueta es pugui ajustar damunt del guant.

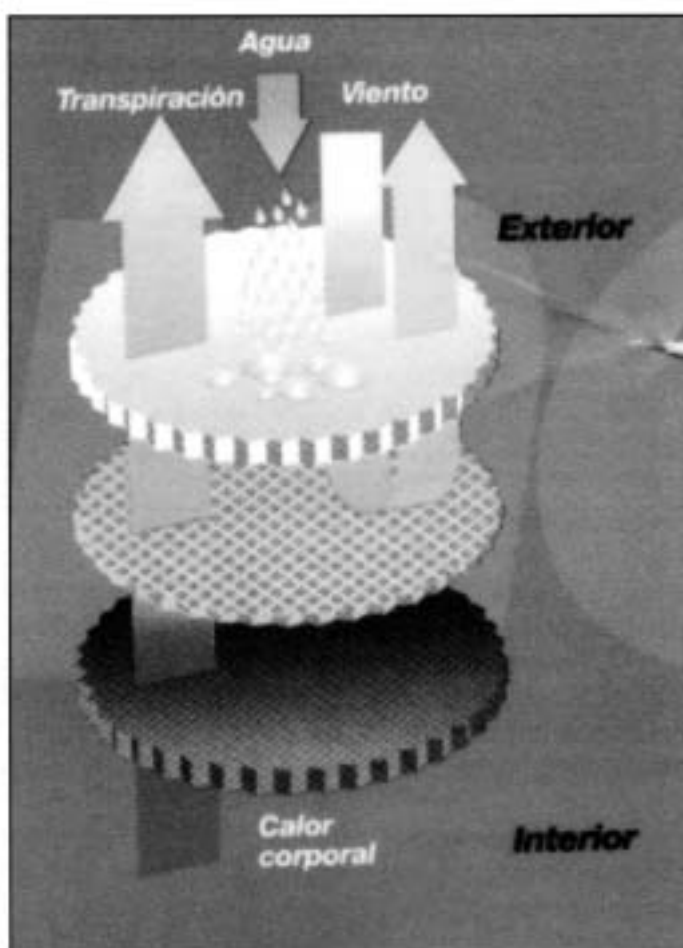
Si no hem d'utilitzar les mans per progressar podem portar guants amb reblert de fibres tèrmiques i amb membranes impermeables a l'aigua i al vent. Si hem de progressar amb l'ajut de les mans, millor portar una primera capa més fina de teixit tèrmic i una segona de teixit impermeable de manera que puguem utilitzar-les per separat o conjuntament segons les dificultats i la climatologia del moment.

Mantenir les mans seques

i calentes en situacions de fred és molt important, és recomanable portar els guants subjectes de manera que si ens els hem de treure ens quedin penjats del canell; perdre els guants pot ser fatal en una activitat hivernal; és necessari portar-ne sempre un parell de recanvi per prevenir aquesta situació.

Pelcap es perd una gran quantitat de calories, més els que tenen la clenxa molt ample; per això és del tot indispensable portar un capell que ens pugui protegir en cas necessari del vent i del fred, també és prou bo que sigui impermeable si no tenim una bona caputxa per protegir el coco en el moment necessari. És important que ens puguem tancar les orelles i el coll; per aquest menester podem utilitzar un passamuntanyes o un tapacolls de llana, o sintètic.

Per als peus, les diferents marques fabriquen un ventall extens de productes per cobrir totes les necessitats dels diversos tipus d'activitat, per a l'hivern THERMOLITE, OUTLAST, LLANA MERINO o COOLMAX, segons cada activitat, d'una capa, de doble capa interiors, impermeables i llargs o curts. El sistema de subjecció, la ventilació o els tipus de costures i els reforços als punts de màxima fricció, són coses a tenir en compte per



GRÀFIC GORETEX/INNER PLUS

valorar la qualitat del material, juntament amb els percentatges de fibres tèrmiques, sintètiques o llanes de cada marca; algunes estan també recomanades per alguns fabricants de membranes que utilitzen algunes marques de calçat. Algunes tenen productes fins i tot amb tractament antibacterià. Mantenir els peus calents té la seva importància, disposar d'uns bons mitjans i un calçat adequat als nostres peus i a la nostra activitat és garantia de gaudir al màxim de la jornada a la natura.

Per acabar, dir una vegada més que és aconsellable llegir amb cura les informacions que els fabricants posen a les etiquetes de cada producte i que cal demanar informació als entesos en cada matèria que estan a les botigues especialitzades per tal d'adquirir els materials més adients a la nostra activitat.

Antoni Castelló

INTER SPORT OLARIA

TOT PER A L'ESPORTISTA

A Vilanova:
Pl. Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Francesc Macià, 101

A Vilafranca:
La Parellada, 18

Al Vendrell:
Àngel Guimerà, 32

A Sitges:
Sant Francesc, 18

Intersport Olaria us ofereix un bon assortit de botes, motxilles i sacs per a tot tipus d'excursió i senderisme. Amb el suport de les marques

McKinley
Alpina
Boreal

Ferrino
Atomic
Chiruca

Salomon
Rossignol
Petzl

Trango
Columbia
Descente

que et garanteixen un bon material per a cada ocasió.

I a més, durant aquest mes, els socis de La Talaia us podeu beneficiar d'un 10% de descompte en els articles de muntanya.



Restaurant

La Lucanya

Tels. 93 815 19 34 - 93 815 43 54 - www.restaurantlacucanya.com

Racó de Santa Llúcia - 08800 Vilanova i la Geltrú (Barcelona)



Ríndete.
Estás
rodeado.

Ya no tienes excusas
para equiparte con
Trangoworld
por completo

Las prendas técnicas, accesorios, complementos y mochilas Trangoworld son el fruto de una investigación permanente en materiales y ergonomía. Nuestra experiencia, junto con los test de reconocidos alpinistas y aventureros, son el perfecto banco de pruebas para ofrecer una total satisfacción a los usuarios de nuestros productos.

Por muchas razones.

www.trangoworld.com

trangoworld